

ZAKON BR. 04/L-197**O HEMIKALIJAMA****Skupština Republike Kosova,**

Na osnovu Člana 65 (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

ZAKON O HEMIKALIJAMA**POGLAVLJE I****OPŠTE ODREDBE****Član 1
Cilj**

Cila ovog Zakon je ispravno menadžiranje sa opasnim hemikalijama, zaštita i smanjenja moguće opasnosti od hemikalija, koje mogu uticati i prouzrokovati ozbiljne posledice po zdravlje čoveka i životnu sredinu.

**Član 2
Delokrug**

1. Ovaj Zakon uređuje uslove stavljanja na tržište supstanci i opasne smeše kao i utvrđivanje načina njihove kontrole; utvrđivanje i procena rizika koje mogu štetno uticati po zdravlje čoveka i životnu sredinu; razmatranje i izdavanje dozvole za promet, rukovanje i upotrebu hemikalija; održavanje registra hemikalija; registar fizičkih i pravnih lica koji trguju i upotrebljavaju hemikalije; uslove za klasifikaciju, etiketiranje, pakovanje, uvoz, izvoz i tranzit opasnih hemikalija kao i odgovornosti nadležnog organa za sprovođenje i nadzor ovog Zakona.

2. Ovaj Zakon takođe utvrđuje uslove za stavljanje na tržište detergenata, izdavanje dozvola i održavanja registra detergenata.

3. Odredbe ovog Zakona se oslanjaju na načela predostrožnosti od opasnosti hemikalija.

**Član 3
Značenje pojmova**

1. Upotrebljeni izrazi u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1.1. **Hemikalije** – supstance i smeše / hemijski preparati;

1.2. **Supstance** – hemijski elementi ili njihove smeše u prirodnom stanju, ili pridobijenih od nekog proizvodnog procesa, uključujući i svaku drugu potrebnu dodatnu materiju koja je potrebna i služi za čuvanje njihove trajnosti, odnosno nečistoće koja proizilazi iz procesa proizvodnje, isključujući svaki rastvarač koji se može odvojiti bez promene trajnosti supstance ili njenog sastava;

1.3. **Smeša** – smeša ili rastvor koji je sastavljen od dve ili više hemijskih supstanci. Reč "Preparat" koja je upotrebljena ima isti značaj i treba se zameniti sa rečju "smeša" prema Uredbi EC 1272/2008;

1.4. **Monomer** – molekula koja je sposobna da se veže lančano sa ostalim molekulama formirajući polimer;

- 1.5. **Polimer** – supstanca koja je sastavljena od dve ili više monomera lančano vezani međusobno;
- 1.6. **Proizvođač** – fizičko ili pravno lice koji proizvodi hemikalije;
- 1.7. **Proizvodnja** – proizvodnja ili vađenje hemijskih supstanci u prirodnom stanju;
- 1.8. **Izvoznik** – svako fizičko ili pravno lice koje vrši izvoz hemikalija i odgovoran je za njihov izvoz iz teritorije Republike Kosova;
- 1.9. **Uvoznik** - svako fizičko ili pravno lice koje vrši uvoz hemikalija unutar teritorije Republike Kosova i odgovoran je za njihov uvoz;
- 1.10. **Distributer** – svako fizičko ili pravno lice, uključujući i trgovce na veliko i malo, koji se bave skladištenjem i stavljanjem u promet supstanci ili smeša, za treća lica;
- 1.11 **Dobavljač** – svaki proizvođač, uvoznik, drugi korisnik ili distributer koji stavlja na tržište supstance ili smeše;
- 1.12. **Drugi korisnik** – svako fizičko ili pravno lice koji drugačije od proizvođača ili uvoznika koristi supstance ili smeše, ili za svoje potrebe ili za pripremu unutar svoje industrijske ili profesionalne delatnosti. Distributer ili potrošač nije drugi korisnik;
- 1.13. **Upisivač** – proizvođač ili uvoznik proizvoda koji preizvod predstavlja za registrovanje kao supstance;
- 1.14. **Pakovanje** – jedna ili više kutija i svaki drugi sastojak ili potreban materijal za kutije koje vrše funkciju održavanja, skladištenja sa ostalim potrebnim funkcijama koje imaju za cilj bezbednost robe;
- 1.15. **Etiketiranje/etiketa** – postavljanje jednog papira, metala, plastike, kože ili drugog materijala u pakovanju ili štampanje/ graviranje direktno na proizvodu, na kojem se daju podaci o identifikaciji proizvoda;
- 1.16. **Piktogram** – grafička kompozicija o opasnosti koja je sastavljena od figura, simbola i ostalih grafičkih elemenata kao što su okviri i boje pozadine koja ima za cilj predstavljanje određenih informacija o datoj opasnošću;
- 1.17. **Toksična** – jedna supstanca ili hemijska smeša koja je otrovna za životnu sredinu i zdravlje čoveka;
- 1.18. **Supstanca u srednjoj fazi** - supstanca u procesu promena, pre nego se pretvori u finalan proizvod;
- 1.19. **Opasne hemikalije** – supstance ili smeše koje imaju jednu ili više opasnih osobina klasifikovane prema određenim uslovima ovog Zakona:
- 1.20. **Dobre laboratorijske prakse (GLP- Good Laboratory Practices)** – jedan sistem kvaliteta koji je sagrađen procesom organizacije pod uslovima gde nekliničke studije za bezbenost zdravlja i životne sredine su planirana, monitorisana, snimljena, arhivirana i izveštavana;
- 1.21. **Promet Hemikalija** – svaka aktivnost koja se veže sa supstancama ili smešama, posebno proizvodnji, uvozu ili izvozu, stavljanjem u tržište, skladištenje, držanje, transport, upotrebu ili preseljenje hemikalija;
- 1.22. **Naučna istraživanja i razvoji** – naučna istraživanja, analiza hemijskih supstanci sa ciljem nadzora i utvrđivanja glavnih karakteristika, efekti i uticaji supstance, kao i naučnim istraživanjima vezane sa procesom proizvodnje;

- 1.23. **Hemijsko ime prema imenovanju IUPAC-a** – hemijsko ime je utvrđen od Međunarodne Unije Čiste i Primenjene Hemije - IUPAC);
- 1.24. **Broj -CAS** – broj pod kojim su Hemikalije koje su registrovane u Međunarodnom Registru Usluga Abstrakta za Hemikalije (Chemical Abstract Service);
- 1.25. **Detergenti za profesionalnu upotrebu u industriji** – detergentski koji se upotrebljavaju za pranje i čišćenje van domaćinstva, koja se upotrebljavaju od stručnih ljudi;
- 1.26. **Detergenti** – supstance ili smeše koje sadrže sapun, tansio-aktivni substance i ostalih sadržaja koji se upotrebljavaju za čišćenje i pranje;
- 1.27. **Tenzione - aktivne substance** – organske supstance ili smeše koje su sastavni deo detergenata, koji deluju na površini i sastoje se od jedne ili dve i više grupa hidrofila i hidrofoba, koje su sposobne da smanje površinski napon vode formirajući raširen ili adsorbujući monosloj na dodiru voda - vazduh i stvore emulziju odnosno mikroemulziju odnosno micle, kao i da se adsorbuju na dodiru voda - čvrsta površina;
- 1.28. **Primarna biorazgradljivost** – jeste strukturna promena (transformacija) tenzion-aktivnih substance pod dejstvom mikroorganizama čime se gubi njegova površinska aktivna sposobnost zbog razgradnje njegove strukture;
- 1.29. **Potpuna bio razgradljivost u prisustvu kiseonika (aerobik)** - biološki stepen razlaganja gde se tenzione-aktivne substance, pod uticajem mikroorganizama u prisustvu kiseonika, vrše njihovo potpuno razgrađivanje u ugljen dioksid, vodu i mineralne soli;
- 1.30. **Informacija sa Prethodnom saglasnošću (PIC - Prior Informed Consent)** - procedura prema kojoj se hemikalije koje su zabranjene ili ograničene u izvoznjoj zemlji, mogu se izvoziti, samo ako unapred obaveštava i dobije saglasnost iz zemlje uvoznika;
- 1.31. **Stavljanje na tržište** – uvoz, narudžbina ili davanje na korišćenje hemikalija jednom trećem licu, sa ili bez plaćanja;
- 1.32. **Povlačenja sa tržišta** – je svaka aktivnost ili mera kojom se sprečava dalje snabdevanje ili prestanak pristupa ili posedovanje Hemikalije koje su prethodno postavljene na tržištu;
- 1.33. **Scenario izloženosti** – skup uslova i mera, uključujući uslove na radnom mestu, kojima se upravlja rizikom, a koji opisuju kako se supstanca proizvodi ili koristi za vreme svog životnog ciklusa, kao i način kako da kontroliše supstancu kada su njenom uticaju izloženi ljudi i životna sredina;
- 1.34. **Upotreba** – prerada, trošenje, skladištenje i ispražnjavanje rezervoara, smeša, proizvodnja produkta, pakovanje i ostali načini korišćenja hemikalija;
- 1.35. **Čišćenje** - je pojam prema definiciji standarda ISO 862 – Rečnik pojmova o tenzion-aktivnim substancama;
- 1.36. **Ministarstvo** – Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja;
- 1.37. **Ministar** – Ministar Ministarstva Sredine i Prostornog Planiranja;
- 1.38. **REACH** (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) – Registracija, Evaluacija, Procenjivanje, Ovlašćenje i ograničenje Hemikalija prema Regulativi (EC) br. 1907/2006;
- 1.39. **Informativni ured / "help desk"** – Informativni ured za pomoć i savete o odredbama ovog Zakona;
- 1.40. **Lice** – svako fizičko ili pravno lice koje je direktno ili indirektno uključen u procesu menadžiranja hemikalijama.

Član 4

Sigurno rukovođenje hemikalija

1. Fizička i pravna lica koji uvoze, proizvode, trguju i upotrebljavaju ove opasne hemikalije treba upravljati na siguran način, u skladu sa zakonskim odredbama, uputstavama za njihovu ispravnu upotrebu za zaštitu zdravlja čoveka i za mere koje treba preduzeti za slučaj davanja prve pomoći, kao i uskladu sa uputstvima za menadžiranje upotrebljenim hemijskim otpadom, praznog pakovanja i ambalaže.
2. Lica iz stava 1. ovoga člana treba upravljati i preduzimati mere za zaštitu životne sredine, zaštite od požara, kao što je definisano u prilogu Tehničke Liste Bezbednosti za Hemikalije i u skladu sa ostalim dostupnim podacima.
3. Lica koja upotrebljavaju opasne Hemikalije treba da obezbede i koriste uputstva o ispravnom korišćenju opasnih hemikalija bez ugrožavanja ličnog života ili živote ostalih ljudi.

Član 5

Izuzeci

1. Odredbe ovog Zakona ne važe za:

- 1.1. supstance koje se nalaze na carinska skladišta i pod nadzorom carine ili slobodnim carinskim zonama sa ciljem izvoza ili njihovim tranzitnim prolazom ali ne i za preradu ili rukovanje;
- 1.2. radioaktivne supstance;
- 1.3. intermediarni neizolovani proizvodi;
- 1.4. hemikalije koje se mogu upotrebiti za proizvod narkotičnih supstanci i psihotropnih supstanci (prekursori);
- 1.5. hrana i ostali hranjivi aditivi;
- 1.6. hrana za životinje i aditive za tu hranu;
- 1.7. lekove koji se koriste u humanoj i veterinarskoj medicini;
- 1.8. medicinska sredstva;
- 1.9. narkotične supstance/droge;
- 1.10. hemikalije koja se smatraju otpadom;
- 1.11. municije i eksplozivne materije;
- 1.12. hemijsko oružje i pripremne materije - prekursori hemijskih oružja;

2. Odredbe ovog Zakona neće se sprovesti za Hemikalije koje se stavljaju na tržište kao gotovi proizvodi, kao što su:

- 2.1. proizvodi za zaštitu biljaka;
- 2.2. proizvodi biocide;
- 2.3. kozmetički proizvodi;

3. Odredbe ovog Zakona koji uređuju klasifikaciju, pakovanje i etiketiranje hemikalija se ne sprovode za hemikalije koje se upotrebljavaju za naučne studije i istraživanja koje se ne stavljaju na prodaju i upotrebljavaju se na kontrolirani način;

4. Ovaj Zakon ne uređuje prevoz opasnih Hemikalija preko vazdušnog, putnog, železničkog transporta i poštom.

POGLAVLJE II

OPASNE HEMIKALIJE

Član 6

Opasne Hemikalije i njihova svojstva

1. Opasne Hemikalije smatraju se Hemikalije koje su klasifikovane na osnovu Pravilnika (EC) 1272/2008.

2. Klasifikacija hemikalije se zasniva na podatke za:

- 2.1. fizičke osobine;
- 2.2. opasne osobine za zdravlje;
- 2.3. opasne osobine za životnu sredinu;
- 2.4. opasne osobine za ozonski sloj.

Član 7

Opasne fizičke osobine

1. Supstance i smeše koje imaju neke od dole navedenih osobina smatraju se kao substance sa opasnim fizičkim osobinama:

- 1.1. eksplozivno;
- 1.2. zapaljive gasove;
- 1.3. zapaljivi aerosoli;
- 1.4. gasovi pod pritiskom;
- 1.5. zapaljive tečnosti;
- 1.6. zapaljivo u čvrstom stanju;
- 1.7. samo-reagirajuće substance i smeše;
- 1.8. piroforične tečnosti;
- 1.9. piroforične u čvrstom stanju;
- 1.10. samogrijajuće substance i smeše;
- 1.11. substance i mešavine koje pri kontaktu sa vodom, emitiraju zapaljive gasove;
- 1.12. oksidacioni na tečnom stanju;

- 1.13. oksidacioni na čvrstom stanju;
- 1.14. organski peroksidi;
- 1.15. korozivne za metale;

Član 8 **Opasne osobine za zdravlje**

1. Supstance i smeše koje se smatraju opasnim po zdravlje su one koje imaju neke od sledećih osobina:

- 1.1. akutna toksičnost;
- 1.2. korozivne/iritajuće za kožu;
- 1.3. ozbilne oštete oči/ iritirajuće za oči;
- 1.4. sensitivne za respirativne organe ili za kožu;
- 1.5. mutagene za embrionalne ćelije;
- 1.6. karcinogene;
- 1.7. toksične za reprodukciju - reproduktivni;
- 1.8. toksične sa specifične organe koje izloženost (STOT- **Specific Target Organ Toxicity**)- ponavljena na izloženost;
- 1.9. toksične sa specifične organe koje se izloženost (STOT) Ponovna izloženost;
- 1.10. opasnost za disanje.

Član 9 **Opasne osobine po sredinu**

1. Supstance i smeše koje imaju opasna svojstva za životnu sredinu čine:

- 1.1. opasnost za vodenu sredinu;
- 1.2. opasnost za nevodenu sredinu.

2. Supstance i smeše koje imaju opasne osobine po životnoj sredini, ako predstavljaju neposrednu opasnost ili zakasnelu opasnost za jednu ili više činioca životne sredine. Hemikalije mogu biti trajne, bioakumulacione i toksične

3. Supstance se smatraju trajne, bioakumulativne i otrovne (PBT- **Persistent Bio-accumulative and Toxic**) ako one ispunjavaju određene kriterijume u Poglavlje 1, Priloga XIII Uredbe (EC) Br. 1907/2006.

4. Supstance koje se smatraju kao vrlo trajne i kao vrlo bioakumulacione vPvB (**very Persistent and very Bioaccumulative**) ako one ispunjavaju određene uslove na Poglavlje 2 Priloga XIII Uredbe (EC) Br.1907/2006.

Član 10 **Opasna svojstva ozonskog omotača**

Supstance i drugi opasni mešani oblici za sloj ozona su one koje nanose štetu sloju ozona.

POGLAVLJE III

NADLEŽAN ORGAN

Član 11 Nadležan Autoritet

1. Nadležni autoritet za administraciju hemikalija na osnovu ovog Zakona je Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja.
2. Ministarstvo utvrđuje uslove za upravljanje i nadzor za: detergente, opasne hemikalije koje se upotrebljavaju u industriji rudarstva /ekstraktivne i boja, supstance i opasne smeše koje se upotrebljavaju za naučna istraživanja i studije u laboratorijama i za koordiniranje i nadzor naučnih istraživanja koja će se vršiti prema odredbama ovog Zakona.
3. Ministarstvo, prema ovom Zakonu, je nadležni organ za saradnju sa Evropskom Komisijom i Evropskom Agencijom za Hemikalije.

Član 12

1. Prema ovom Zakonu Ministarstvo:

- 1.1. izrađuje zakonske i podzakonske akte, za upravljanje hemikalijama u Republiku Kosova;
- 1.2. objavljuje usklađenu Listu klasifikacije i etiketiranje opasne substance;
- 1.3. objavljuje listu supstanci koja se klasifikuje sa visokom opasnošću (koja izazivaju uznemirenje) - listu kancerogenih, mutagenih i azo-boje supstanci;
- 1.4. objavljuje listu zabranjenih i ograničenih opasnih hemikalija za upotrebu;
- 1.5. održava opšti registar hemikalija u Republikci Kosova;
- 1.6. izdaje dozvolu za proizvodnju, uvoz, izvoz, stavljanje na tržište i korišćenje opasnih hemikalija;
- 1.7. izdaje dozvole za korišćenje tenzio-aktivne substance u deterгентu;
- 1.8. vrši uklanjanje hemikalija iz tržišta ili ograničava njihovu upotrebu kada predstavljaju opasnost po zdravlju čoveka ili sredinu;
- 1.9. saraduje sa Evropskom Agencijom za hemikalije ECHA (**Evrapean Chemicals Agency**), agencije ostalih zemalja Sekretarijata Međunarodne Konvencije, koje se bave u drugim aspektima upravljanja hemikalijama;
- 1.10. realizuje procedure obaveštenja za prethodno odobrenje i procedure za dobijanje odobrenja za uvoz i izvoz nekih opasnih hemikalija;
- 1.11. vrši ostale delatnosti utvrđene ovim zakonom, i usklađivanje sa ostalim zakonima na snazi;
- 1.12. informiše široku javnost za uticaj hemikalija na zdravlje ljudi i životnu sredinu i primenjuje mere smanjenja opasnosti od opasnosti tokom korišćenja hemikalija;
- 1.13. održava podatke o opasnosti hemikalija;
- 1.14. sa podzakonskim aktim osniva ured za informacije za pomoć "helpdesk";
- 1.15. preko Agencije za Zaštitu Životne Sredine Kosova, izveštava za stanje hemikalija prema članu 14 ovog Zakona, vodi spisak proizvođača, uvoznika i korisnika hemikalija i detergenata, sakuplja podatke o hemikalijama i detergentima, obrađuje, ocenjuje kao i vrši njihovu distribuciju.

POGLAVLJE IV

INTEGRALNO UPRAVLJANJE HEMIKALIJAMA

Član 13

Mere i ograničenja za hemikalije

1. Za hemikalije koje ne ispunjavaju sve zahteve prema odredbama ovog Zakona, dovodeći u opasnost ljudsko zdravlje i životnu sredinu, Ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom Zdrvstva, naređuje:

- 1.1. da se hemikalija privremeno zabrani za proizvodnju, uvoz, stavljanje na tržište i korišćenje;
- 1.2. povlačenje hemikalije iz tržišta;
- 1.3. preduzima ostale potrebne mere za ograničenje upotrebe hemikalije.

2. Za donošenje mera o ograničenju, prema podstavu 1.2, stava 1, ovog Zakona, Ministarstvo uzima u obzir uticaj negativnih efekata hemikalija po ljudsko zdravlje i sredinu, i prema potrebi zamenjuje hemikaliju na koju se sumnja.

3. Zabranjuje se prodaja hemikalija licima ispod osamnaest (18) godina i stavljanje na promet i upotrebu hemikalija za lica ispod osamnaest (18) godina.

4. Ministarstvo, posebnim aktom, opisuje ograničenja u vezi sa zabranom proizvodnje određene hemikalije, stavljanje na tržište i njihovu upotrebu.

Član 14

Izrada izveštaja za hemikalije

1. Ministarstvo izrađuje godišnji izveštaj za stanje hemikalija.

2. Izveštaj za hemikalije, prema stavu 1 ovog člana, biće sastavni deo izveštaja za stanje životne sredine koju usvaja Vlada Republike Kosova.

3. Izveštaj prema stavu 2 ovog člana, sadrži uglavnom: podatke o vrstama hemikalija, podatke o izdatim odobrenjima za hemikalije, proizvode, uvoze, izvoze, podatke o izvršenim istraživanjima za hemikalije, podatke o akreditovanim laboratorijama i realizaciju strategije i plana delovanja za rukovođenje hemikalijama.

Član 15

Informativni sistem za Hemikalije

1. Razmena informacija sa EU i međunarodnim organizacijama za hemikalije se vrši na osnovu odredbi ratifikovanih dokumenata od nadležnog organa Republike Kosova.

2. Prikupljanje, prerada, čuvanje i razmena informacija sa domaćim institucijama za hemikalije je zadatak Ministarstva na osnovu ovog zakona u vezi sa obavezama o informisanju o hemikalijama.

3. Ministarstvo informiše javnost i odgovarajuće vlasti za opasnosti koje mogu nastupiti od upotrebe supstanci i opasnih smeša i preporučuje preduzimanje potrebnih mera za smanjenje opasnosti.

4. Ministarstvo donosi i objavljuje tehnička uputstva za potrebu informisanja javnosti i objavljuje registar supstanci i smeša koje su potrebne za sprovođenje ovog zakona.

Član 16

Ured za informacije – Helpdesk

Ministarstvo sa podzakonskim aktom osniva ured za informacije "helpdesk" koji informiše i daje savete za proizvođače, uvoznike, dobavljače, korisnike i svake druge zainteresovane strane u vezi sa odgovornostima i njihovim obavezama prema ovom Zakonu.

Član 17

Strategija za rukovođenje sa hemikalijama

1. Ministarstvo izrađuje Strategiju za rukovođenje hemikalijama u Republici Kosovo.
2. Strategija se sastavlja za jedan period od deset (10) godina, koju usvaja Vlada.
3. Strategija sadrži:
 - 3.1. procenu stanja i probleme u polju rukovođenja hemikalijama;
 - 3.2. aktivnosti sa prednostima koje treba preduzeti, mere za menadžiranje hemikalijama;
 - 3.3. zaštitu životne sredine i zdravlje čoveka;
 - 3.4. glavni zadaci za bezbednost od hemikalija;
 - 3.5. akcioni plan za sprovođenje strategije i.
 - 3.6. mogući finansijski izvori.
4. Ministarstvo pravi godišnji plan za realizaciju strategije i Plan za rukovođenje hemikalijama, prema stavu 2, 3, 4, člana 14 ovog Zakona.

POGLAVLJE V

KLASIFIKACIJA, PAKOVANJE I ETIKETIRANJE HEMIKALIJA

Član 18

Opšte uredbe za klasifikaciju, pakovanje i etiketiranje hemikalija

1. Zabranjuje se stavljanje na tržište i upotreba opasnih hemikalija ako one nisu klasifikovane, pakovane i etiketirane prema ovom Zakonu i podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog Zakona.
2. Proizvođač, uvoznik i dobavljač koji stavlja u promet hemikalije se obavezuje da vrši klasifikaciju, pakuje i etiketira u skladu sa ovim zakonom i drugih pozakonskih akata koji proističu iz ovog zakona.
3. Izvoznik se obavezuje da hemikalije koje izvozi treba ih pakovati i etiketirati u skladu sa ovim zakonom i ostalih podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog Zakona, osim ako nije potrebno da se hemikalije pakuju i etiketiraju na drugi način u skladu sa međunarodnim standardima, preko zahteva iz zemlje gde se vrši izvoz.
4. Klasifikacija, pakovanje i etiketiranje se koriste da objavljuju opasnost koja proizilazi od hemikalija i kao posledica rukovođenja i smanjenje rizika od opasnih hemikalija.

Član 19

Klasifikacija

1. Opasne hemikalije, prema podstavu 1.19, član 3 ovog zakona, su hemikalije koje se klasifikuju najmanje u jednoj klasi opasnosti.
2. Klasifikacija hemikalija se vrši sa ciljem procene njenih opasnih osobina kao što su: fizičke osobine, osobine koje utiču na zdravlje i osobine koje utiču na životnu sredinu, kao i drugih određenih uslova za klasifikaciju u određenoj klasi opasnosti.

Član 20

Opšte obaveze za klasifikaciju hemikalija

1. Svako fizičko i pravno lice koje stavlja na tržište opasne hemikalije je obavezan da vrši njihovu klasifikaciju prema ovom Zakonu.
2. Proizvođač, uvoznik i korisnik jedne supstance ili smeše treba proceniti identifikovane informacije, prema uslovima za klasifikaciju hemikalija za svaku klasu opasnosti, na taj način da odredi opasnosti koje se nadovezuju sa supstancom ili smešom.
3. Ministarstvo, preko zakonskih akata, odrediće način klasifikacije, etiketiranja i pakovanja opasnih supstanci i smeša.
4. Ministarstvo sa zakonskim aktom će utvrditi zahteve/uslove za klasifikaciju i etiketiranje opasnih supstanci i smeše prema Uredbi (EC) br.1272/2008 iz Priloga I; Deo 1, Deo 2, Deo 3 i Deo 4 koji sadrži: glavne uslove za klasifikaciju i etiketiranje, fizičke osobine, opasnosti za zdravlje i opasnosti za sredinu.
5. Opasne hemikalije, kada je potrebno, treba klasifikovati prema graničnim dozvoljenim vrednostima koncentracije ili prema ostalim parametrima koji omogućavaju procenu opasnosti od supstanci i smeša koje sadrže opasne supstance po zdravlje i sredinu.
6. Ministarstvo, sa podzakonskim aktom, objavljuje usklađenu Listu klasifikacije i etiketiranje opasnih supstanci prema Uredbi 1272/208/EC za CLP, Prilog VI, kao i njeno osveživanje podacima.
7. Ministarstvo, vrši osveživanje podataka u Registru opasnih hemikalija koje su klasifikovane prema ovom zakonu kao i Registru opasnih hemikalija koje se nalaze na tržištu Republike Kosova.

Član 21

Klasifikacija opasnih supstanci

1. Supstance se klasifikuju prema klasifikaciji sa istim hemijskim sastavom supstanci iz "Liste usklađene klasifikacije i etiketiranje opasnih supstanci".
2. Ako supstanca nije u uskladjenu Listu klasifikacije i etiketiranje opasnih supstanci, ili kada jedna takva supstanca u ovoj listi nije klasifikovana za sve klase opasnosti, klasifikacija jedne takve supstance se vrši na osnovu analize postojećih podataka za osobine ove supstance, na osnovu rezultata novih analiza za njene osobine, kao i upoređivanjem ovih podataka.
3. Klasifikacija, u skladu sa Uredbom (EC) br. 1272/2008, član 8 i 10-15, uključuje se u Tehničkoj listi bezbednosti za hemikalije, kao što se predviđa stavom 4 člana 33 i stava 1, člana 36 ovog zakona.

Član 22

Klasifikacija opasnih smeša

1. Opasne smeše se klasifikuju na osnovu njihove opasne osobine i utvrđenoj kategorizaciji prema članu 6, 7, 8, 9 i 10 ovog Zakona, imajući u obzir i njihovu nečistoću koju one sadrže.
2. Smeše koje su klasifikovane kao opasne se specifikuju u zavisnosti od sadržaja jednog ili više konstitutivnih supstanci koje se nalaze u Listi supstanci klasifikovane kao opasne u skladu sa zakonodavstvom EU.
3. Klasifikacija smeša se vrši prema proceni opasnosti smeša na osnovu podataka o sadržajnim osobinama koju ima sastav smeša, na osnovu analiza postojećih podataka o opasnošću koju predstavlja smeša, odnosno razmatranju njihovih osobina preko direktnih eksperimenata i upoređivanjem njihovih podataka, odnosno potvrđenih rezultata sa uslovima za klasifikaciju hemikalija.

Član 23

Pakovanje hemikalija i karakteristike pakovanja

1. Fizička i pravna lica treba pakovati hemikalije na taj način da supstance i smeše koje se nalaze unutar pakovanja ne predstavljaju opasnost po čoveka i sredinu tokom njihove upotrebe, čuvanja, skladištenja ili transporta.
2. Pakovanje opasnih hemikalija i proizvoda koji nisu opasni ali sadrže najmanje jednu supstancu koja je klasifikovana kao opasna, treba sadržati trgovačko ime, hemikalije, ime opasne supstance iz sadržine smeše, ime i adresu dobavljača hemikalije, količinu hemikalije koju sadrži ambalaža, znake opasnosti kao i tekst u kojem se opisuju opasna svojstva hemikalije.

Član 24

Zahtev za pakovanje

1. Opasne hemikalije, prema podstavu 1.19, člana 3 ovog Zakona, stavlja se na tržište samo ako su pakovane prema dole navedenim zahtevima:
 - 1.1 pakovanje treba sprečiti prelivanje ili curenje sadržaja;
 - 1.2 materijal pakovanja treba biti sastavljen od trajnog materijala, na takav način da izbegne rizik kada bude došao u kontakt sa sadržajem;
 - 1.3 pakovanje treba biti čvrsto/jako i stabilno;
 - 1.4 pakovanje treba biti dobro zatvoreno, da ima pričvršćeni poklopac;
 - 1.5 pakovanje treba da sadrži etiketu sa izjavama o podacima, i potrebnim beleškama.
2. Pričvršćeni poklopac i jasno raspozantljivi znaci za dodir, za neke hemikalije, su obavezni za zaštitu dece i slepih lica.
3. Pakovana jedinica koja je namenjena za prodaju na malo, koje sadrži opasne hemikalije, ne treba imati:
 - 3.1. oblik i izgled koji može biti privlačan za decu i koji može primamiti njihovu radoznalost i/ili izgled koji dezorijentiše potrošača;
 - 3.2. oblike, izgleda i znake koji se obično upotrebljavaju za hranu, stočnu hranu, lekove i kozmetične proizvode.
4. Detaljne odredbe za sprovođenje uslova pakovanja prema Uredbi 1272/208/EC za CPL, utvrđuju sa podzakonskim aktima koje donosi Ministar.

5. Zahtevi koji su utvrđeni u stavu 2 i 3 ovog člana, treba sprovesti i u slučaju kada je pakovanje izvršen u skladu sa uredbama za železnički, putni, vazdušni i preko linija cevovoda i poštanski transport.

6. Ministarstvo sa podzakonskim aktima, utvrđuje pravila za pakovanje opasnih hemikalija.

Član 25

Etiketiranje i predstavljanje opasnosti preko etiketiranja

1. Supstance i smeše koje su klasifikovane kao opasne se etiketuju i pakuju u skladu sa pravilima za njihovu klasifikaciju, da bi se obezbedila određena zaštita od opasnosti i obezbeđuje prikladne informacije.

2. Proizvođač, uvoznik i snabdevači obezbeđuju da pakovanje supstanci i smeša koje se stavljaju u promet ili se raspodeljuju za treću stranku, trebaju biti etiketirane na jasan način i prema članu 27 ovog Zakona.

Član 26

Način označavanja i komunikacija

1. Etiketa i Tehnička lista bezbednosti za Hemikalije (TLB) su dva sredstva predviđena za informisanje, koje treba upotrebljavati za isticanje opasnosti koje dolaze od upotrebe opasnih supstanci i smeša.

2. Etiketa je jedino direktno sredstvo za informisanje i komuniciranje sa potrošačem koja služi da privlači pozor potrošača i orijentiše njih prema sveobuhvatnoj informaciji za svojstva određenih supstanci ili smeša.

Član 27

Sadržaj etikete

1. Jedna supstanca ili smeša koja je klasifikovana kao opasna, u svom pakovanju treba sadržati etiketu na kojoj treba biti uključeni sledeći dole navedeni elementi:

1.1. ime, adresa i broj telefona fizičkog ili pravnog lica koji stavlja opasne supstance u tržište Republike Kosova;

1.2. tačna količina supstance ili smeše u pakovanju koja je namenjena za upotrebu na malo, osim u slučajevima kada je ta količina napisana negde drugo u paketu;

1.3. identifikacija hemikalije ili proizvoda;

1.4. piktogrami/simboli opasnosti;

1.5. reči upozorenja/signalizirajuće "Opasno" ili "Upozorenje";

1.6. izjave opasnosti / fraze opasnosti slične kao "Požar", "Opšta opasnost", "Ako se proguta - smrtonosno" itd;

1.7. odgovarajuće izjave;

1.8. jedan odeljak za dodatne informacije.

2. Proizvođači i uvoznici koji vrše snabdevanje sa opasnim supstancama ili smešama za treća lica, obezbeđuju da svako pakovanje bude etiketirano na jasan i trajan način i sadrži sledeće informacije:

2.1. ime supstance ili smeše. Ako supstanca nije registrovana, onda se njeno ime daje prema prihvaćenim međunarodnim opisima;

- 2.2. ime, punu adresu i broj telefona odgovornog lica za stavljanje hemikalije na promet, a to može biti proizvođač, uvoznik ili distributor/rasturač;
- 2.3. piktogrami i simboli opasnosti, gde se opisuje dejstvo opasnosti koje mogu nastati tokom upotrebe supstance, u skladu sa usvojenim podzakonskim aktima Ministarstva;
3. Za supstance sa opasnim osobinama kao što su iritirajuće, zapaljive i oksidativne, nije potrebno postavljanje izjava opasnosti u pakovanju ako pakovanje ne sadrži više od 125 ml; ovo se takođe neće primeniti u slučaju kada ista količina štetne supstance nije namenjena za široku upotrebu.
4. Prema ovom zakonu, pokazatelji kao "nije otrovan", "nije štetan", ili ostali slični pokazatelji se ne dozvoljavaju da se postavljaju na pakovanju opasnih hemijskih supstanci.
5. Ministarstvo, sa podzakonskim aktom utvrđuje odredbe za sprovođenje uslova etiketiranja prema Uredbi EC 1272 /2008 za CLP, i prema Globalnom Usklađenom Sistemu (GHS) za CPL.
6. U Republici Kosovo, svaka pakovana jedinica sa opasnim hemikalijama treba imati priložena uputstva upotrebe u službenim jezicima, u skladu sa određenim uslovima ovog Zakona.
7. Ako se supstance ili smeše klasifikuju u skladu sa stavom 3 člana 27 ovog zakona, one treba etiketirati u skladu sa članom 17 do 33 Uredbe (EC) br. 1272/2008 i trebaju biti etiketirane u skladu sa članom 35, Uredbe (EC) br. 1272/2008.
8. Ministarstvo sa posebnim podzakonskim aktom, utvrđuje način etiketiranja opasnih hemikalija.

Član 28

Reklamiranje opasnih hemikalija

1. Sa ovim zakonom se zabranjuje reklamiranje hemijskih supstanci koje pripadaju jednoj ili više kategorija specifikovanim kao opasne iz člana 6 ovog Zakona, ako se one ne budu odredile jasno prema kategoriji opasnosti prema članu 7, 8, 9 i 10 ovog Zakona.
2. Za hemikalije koje se mogu kupovati bez etikete, podaci o njihovim opasnim osobinama trebaju se dati do znanja unapred pisanim oblikom u jednom posebnom papiru, na jasan način, jasno i čitko.
3. Reklamiranje hemikalija ne treba skrivati opasnosti koje mogu one predstavljati po zdravlje čoveka i životnu sredinu, takođe se ne treba podsticati upotreba, rukovanje ili njihovo uništavanje na neprikladan način.
4. Terminologija slične kao "razgradljiv", "ekološki neštetan", "prijateljski po sredinu" i "prijateljski sa vodom" mogu se upotrebiti u reklamama samo ako su takve opisane osobine detaljno razjašnjene.
5. Dobavljači opasnih hemikalija ili smeša koje su klasifikovane kao bezopasne, ali da u njihovom sadržaju imaju najmanje jednu supstancu klasifikovanu kao opasnom, tokom reklamiranja treba navesti opasne osobine hemikalija. Reklamiranje ne sme sakrivati od potrošača ili javnog mnjenja opasne osobine hemikalija.
6. Ministarstvo, sa podzakonskim aktom utvrđuje uslove reklamiranja hemikalija.

Član 29

Testovi i zahtevi za testiranje na ljudima i životinjama

1. Proizvođači supstanci opasnih mešavina vrše testiranja i procenjivanja o hemikalijama u skladu sa savremenim metodama i u skladu sa naučnim i tehničkim saznanjima.
2. Testiranja nad životinjama, o procenjivanju novih hemikalija u skladu sa 86/609/EEC, zamenjenu sa Direktivom 2010/63/EU, vrše se samo u slučajevima kada ne postoje druge alternative za testiranje o klasifikaciji hemikalija na naučnoj osnovi.

3. Zabranjuju se testiranja nad ljudima, po ovom Zakonu, ali za potrebe Ministarstvo može koristiti podatke iz drugih izvora, iz kliničkih studija, u saradnji sa Ministarstvom zdravstva, Nacionalnim institutu o javnom zdravlju i Institutom veterinarstva.

Član 30 **Metode testiranja**

1. Testiranja za utvrđivanje osobina supstanci i mešavina, obavljaju se u skladu sa utvrđenim metodama testiranja u Uredbi (EC) Br. 440/2008.

2. Druge metode testiranja mogu se koristiti ako nijedna metoda nije specificirana u stavu 1. ovog člana.

3. ako su korišćene druge metode za testiranje, proizvođač ih prikaže i potvrđuje da navedene metode:

3.1. proizvode validne rezultate i

3.2. uzimaju u obzir zaštitu životinja prilikom njihovog testiranja.

4. Ne klinička testiranja, koje imaju za cilj utvrđivanje svojstva opasnih hemikalija po zdravlju ili životnu sredinu, moraju se obavljati u skladu sa principima Najboljih laboratorijskih praksi (GLP), utvrđenih Direktivom 2004/10/EC.

5. Ako testiranja nisu obavljena u skladu sa pravilima GLP-a ili se ne poklapaju u potpunosti sa istim, lice koje podnosi izveštaje o testiranju mora da otkrije razloge o takvom opredeljenju.

6. Nove studije ili testiranja opasnih kemikalija na životinjama, koje imaju za cilj prikupljanje podataka za falsifikaciju supstanci ili mešavina, vrši se samo u slučaju kada nema drugih načina da se obezbede potrebne informacije, za procenjivanje hemikalija. Za takve slučajeve testiranja nad životinjama vrše se uz Posebnu dozvolu Ministarstva, u saradnji sa Evropskom komisijom, pod posebnim uslovima.

7. Za klasifikaciju supstanci i mešavina koriste se i drugi podaci koji se dobijaju od izvršena testiranja nad ljudima, kao što su analize za potrebe sudova ili iz kliničkih analiza, koje su obavljene u drugim ciljevima.

8. Ministarstvo odlučuje o priznavanju rezultata testiranja kao važećim, nakon konsultacija sa Evropskom Agencijom o hemikalijama (ECHA) za ocenjivanje.

9. Za ocenjivanje fizičkih, toksikoloških i eko-toksikoloških svojstava hemikalija, Ministarstvo podzakonskim aktima utvrđuje metode za testiranja opasnih supstanci i mešavina:

9.1. Ministarstvo, podzakonskim aktom, utvrđuje metode za utvrđivanje fizičkih karakteristika;

9.2. Ministarstvo, podzakonskim aktom, utvrđuje metode o utvrđivanju toksiciteta i drugih zdravstvenih efekata;

9.3. Ministarstvo, podzakonskim aktom, utvrđuje metode o utvrđivanju eko-toksiciteta .

Član 31 **Neklinička testiranja hemikalija**

1. Neklinička testiranja hemikalija imaju za cilj procenu hemikalija i ocenjivanje moguće opasnosti po zdravlje čoveka i životne sredine.

2. Neklinička testiranja hemikalija se vrše u laboratorijama koje rade prema Dobroj Praksi Laboratorija (GLP).

3. Potvrda GLP koja se izdaje od strane nadležnog organa države, član radne grupe za GLP, unutar Ekonomske Organizacije za Saradnju i Razvoj (OECD), prihvaćena je i u Republici Kosova.

4. Ministarstvo ili Ministarstvo Zdravstva, sa podzakonskim aktom utvrđuje uslove i kriterijume za sprovođenje sistema Dobre Prakse Laboratorije - GLP.

Član 32 **Otklanjanje hemikalija iz prometa / tržišta**

1. Jedna hemikalija koja se privremeno ili zauvek otklanja iz tržišta, u slučaju da se potvrdi da predstavlja neprihvatljivu opasnost po zdravlje čoveka ili životne sredine, i ako hemikalija ispunjava utvrđene uslove predviđene sa ovim zakonom i ostalih akata koji proističu iz ovog zakona.

2. Za sprovođenje stava 1 ovog člana, Ministarstvo informiše odmah nadležni organ – Evropsku Agenciju za Hemikalije i zemlju gde se proizvodi ova opasna hemikalija, dajući razloge o donošenoj odluci za otklanjanje hemikalije iz prometa.

POGLAVLJE VI **INFORMACIJE U PRODAJNOJ MREŽI**

Član 33 **Zahtevi za Tehničku listu bezbednosi za hemikalije**

1. Tehnička lista bezbednosi za hemikalije se obezbeđuje od strane proizvođača, uvoznika ili snabdevača koji omogućava potrošačima preduzimanje potrebnih mera koje se nadovezuju sa zaštitom zdravlja čoveka i bezbednosi u radnom mestu kao i zaštitu životne sredine.

2. Lice koje ispunjava Tehničku Listu bezbednosi za hemikalije uzima u obzir da Tehnička lista bezbednosi za hemikalije informiše potrošača o opasnostima koje može izazivati jedna supstanca ili smeša kao i informacije o rukovanju, skladištenju i sigurno uništavanje supstance ili smeše.

3. Dobavljač koji stavlja opasne supstance ili smeše na tržištu, mora obezbediti besplatno Tehničku listu bezbednosi na papiru ili elektronskom obliku za distributera ili drugog korisnika.

4. Tehnička lista bezbednosi za hemikalije sadrži sledeće dole navedene podatke:

4.1. identifikacija hemikalija i fizičkih ili pravnih lica;

4.2. identifikacija opasnosti;

4.3. informacije o sastojcima;

4.4. mere za pružanje prve pomoći;

4.5. mere za gašenje požara;

4.6. mere u slučaju nezgode izlivanja;

4.7. upotreba i skladištenje;

4.8. kontrola prema ekspoziranju / lična zaštita;

4.9. fizičko-hemijke osobine;

4.10. stabilnost i reaktivnost;

- 4.11. toksikološke informacije;
- 4.12. ekološke informacije;
- 4.13. upotreba otpada;
- 4.14. informacije o transportu;
- 4.15. informacije o pravilima;
- 4.16. ostale informacije.

5. Date informacije preko Tehničke liste bezbednosi za hemikalije treba odgovarati podacima o Izveštaju za hemisjku bezbednos i scenario ekspozicije.

6. Ministarstvo, sa podzakonskim aktom utvrđuje sadžaj Tehničke liste za bezbednos hemikalija.

7. Podaci u Tehničku listu bezbednosi za hemikalije su predstavljeni u službenim jezicima.

8. Ministarstvo, sa podzakonskim aktom donosi Tehničku listu bezbednosi za hemikalije ispunjavajući zahteve REACH i njenim osveženim podacima prema zahtevu izmena Evropskog Zakonodavstva EU/453/2010.

Član 34

Specifični zahtevi za Tehničku listu bezbednosi za hemikalije

1. Proizvođač, uvoznik, izvoznik, dobavljač ili distributer su dužni da opremaju primaocce ili korisnike hemikalija sa specifičnim zahtevima iz tehničke liste za bezbednos hemikalija, i u slučaju da hemikalije ne ispunjava kriterijume za klasifikaciju kao opasnim, ali sadrži:

1.1. pojedinačnu koncentraciju, $\geq 1\%$ težine za ne-gasovitih smeša, i $\geq 0,2\%$ zapremine kod gasnih smeša, gde najmanje jedna od supstanci, predstavlja opasnost po zdravlje čoveka ili sredine,

1.2. pojedinačnu koncentraciju, $\geq 0,1$ odsto težine pri ne-gasovitih smeša, najmanje jedna supstanca je PBT ili vPvB; takve supstance slične onima koje imaju osobine sprečavanja funkcije endokrinog sistema kao i supstance koje su klasifikovane kao kancerogene, kategorija 1 ili 2 (ili kancerogene, kategorija 1A ili 1B), mutagene, kategorija 1 ili 2 (ili mutagene, kategorija 1A ili 1B), ili toksične za sistem reprodukcije, kategorija 1 ili 2 (ili toksične za sistem reprodukcije, kategorije 1A ili 1B) ili ostale supstance koje prouzrokuju uznemirenje, ili

1.3. supstance za koje su utvrđene maksimalne dozvoljene koncentracije u radnim zonama.

Član 35

Izuzeci

Tehniča lista bezbednosi za hemikalije nije potrebna, kada informacija za hemikalije koje su namenjene širokoj javnosti je dovoljna vezano za bezbednos, zaštitu zdravlja ljudi i životne sredine, osim za slučajeve kada se traži od korisnika ili dobavljača.

Član 36

Tiket ažuriranja Tehničke liste bezbednosi za hemikalije

1. Proizvođač, uvoznik, izvoznik ili dobavljač vrši tiket ažuriranja sadržaja Tehničke liste za bezbednos hemikalija, uvek kada se dobiju nove informacije o hemikalijama, posebno za smanjenje opasnosti i kontrole ili novih informacija o opasnosti hemikalija uključujući i slučajeve kada se zabranjuje ili ograničava proizvodnja, stavljanje na tržište ili njihova upotreba.

2. Proizvođač, uvoznik, izvoznik ili dobavljač prema stavu 1 ovog člana, obaveštava i šalje Tehničku listu za bezbednos hemikalija, Tiket ažuriranja svih korisnika kojima je prodana/raspodeljena hemikalija unutar dvanaest (12) meseci.

3. Izmene u Tehničkoj listi bezbednosi za hemikalije treba sadržati opomenu "Tiket ažuriran", osveženi podaci sa datumom kada su izvršene izmene Tehničkoj listi bezbednos i za hemikalije.

Član 37

Čuvanje Tehničke liste bezbednosi za hemikalije

Profesionalni korisnici ili trgovci se obavezuju da drže Tehničku listu bezbednosi za hemikalije, za vreme koliko nastavljaju određene hemikalije da se upotrebljavaju u radnom mestu.

Član 38

Izveštaj o bezbednosi hemikalija

1. Lica koja postavljaju opasne hemikalije na tržište, obavezuju se da sastave izveštaj o bezbednosi hemikalija, koje sadrže procenu hemijske bezbednosi u skladu sa zahtevima prema Prilogu I, Uredbe (EC) br. 1907/2006, za svaku supstancu posebno, u smeši ili grupi supstanci.

2. Izveštaj o bezbednosi hemikalija uključuje sledeće rezultate:

- 2.1. procenu opasnosti za zdravlje;
- 2.2. procenu fizičke opasnosti;
- 2.3. procenu opasnosti po sredinu;
- 2.4. procenu opasnosti za ozonski sloj;

Član 39

Sprovođenje i preporučene mere za smanjenje opasnosti

Nezavisno od člana 4, Direktive 98/24/EC, lica koja registruju supstance, u količini od deset (10) tona ili više tokom jedne (1) godine za popisivača, vrše procenu opasnosti i izrađuju Izveštaj bezbednosi za hemikalije.

Član 40

Izuzetke za procenu rizika

1. Izveštaj bezbednosi za hemikalije ne uključuje razmatranje opasnosti po zdravlje čoveka od:

- 1.1. hrane koja je u kontaktu sa materijalom prema Uredbi (EC) Br. 1935/2004 o materijalima i artiklima namenjenim za pristup u kontakt sa hranom;
- 1.2. proizvodi kozmetike prema Direktivi 76/768/EEC.

Član 41

Kontrola rizika i rok za očuvanje Izveštaja o bezbednosi hemikalija

1. Svako lice, kao popisivač hemikalije će identifikovati i sprovesti odgovarajuće mere za način kontrolisanja identifikovanih opasnosti tokom procene bezbednosi za hemikalije, i opremi korisnike sa Tehničkom listom bezbednosi za hemikalije, prema članu 33 i 34 ovog zakona.

2. Svako lice kao popisivač (registrator) opasne supstance traži se od njega da drži u pripravnosti Izveštaj bezbednosi za hemikalije deset (10) godina nakon završetka upotrebe hemikalije.

Član 42 **Opšti registar hemikalija**

1. Hemikalije koje se proizvode, uvoze ili stavljaju na tržište se registruju u Opšti registar za hemikalije.
2. Opšti registar hemikalija održava Ministarstvo u pisanom i elektronskom obliku.

Član 43 **Opšta pravila za registraciju supstanci i smeša**

1. Nove supstance i smeše se dozvoljavaju proizvoditi, postavljati na tržište ili upotrebljavati ako su one registrovane u skladu sa odredbama ovog Zakona.
2. Svaki proizvođač ili uvoznik supstanci i smeša se obavezuje da upozna Ministarstvo i preda zahtev za registraciju pri Ministarstvu.

Član 44 **Registracija hemikalija u Opštem registru za hemikalije**

1. Registracija hemikalije u opštem registru hemikalija se vrši na osnovu obaveštenja od proizvođača, uvoznika ili korisnika, koji su obavezni da informacije dostavljaju pri Ministarstvu, do 31. marta naredne godine za proizvedenu količinu ili uvezenu količinu hemikalija za prethodnu godinu.
2. Polimeri se registruju u registru hemikalija.
3. U opštem registru hemikalija se registruju i supstance i smeše koje sadrže supstance koje podstiču uznemirenje.
4. Zahtev za registraciju u registru hemikalija sadrži: ime, adresu, lični broj proizvođača uvoznika, podaci o količini hemikalije koja je proizvedena ili uvezena, posvećena upotreba i broj registra biznisa.
5. U prilogu prijave za registraciju hemikalija prema stavu 1 ovog člana se izdaju uverenja o registraciji biznisa, dosie za svaku hemikaliju, Tehničku listu bezbednosi za hemikalije, za one hemikalije koje poseduju.
6. Dosije iz stava 5 ovog člana sadrži:
 - 6.1. trgovačko ime hemikalije i ime prema nomenklaturi hemikalije -IUPAC, kao i ostalih imena identifikacije hemikalije;
 - 6.2. podaci o količini hemikalija postavljene na promet;
 - 6.3. podaci o načinu upotrebe hemikalije;
 - 6.4. podaci o hemijskoj sadržini;
 - 6.5. klasifikacija i etiketiranje hemikalija;
 - 6.6. podaci o fizičko-hemijskim svojstvima hemikalije;
 - 6.7. podaci o delovanju hemikalije na sredinu;
 - 6.8. rezultati toksikoloških i ekotoksioloških testiranja;
 - 6.9. mogući načini pretvaranja supstanci od opasnih na bezopasne supstance;
 - 6.10. podaci o stepenu čistoće i sadržine opasnih dodataka u supstanci, ako su one opasne i ako je to potrebno za klasifikaciju i etiketiranje hemikalije kao opasne.

7. Sadržaj dosijea sa dokumentima za hemikalije i Registru hemikalija utvrđuje Ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom Zdravstva.

Član 45

Registar opasnih supstanci koje izazivaju uznemirenje

1. Supstance koje su karcinogene, mutagene, toksične za sistem reprodukcije postavljaju se na registru supstanci koje izazivaju uznemirenje.

2. Registar supstanci koje izazivaju uznemirenje sadrži sledeće podatke:

2.1. identitet supstance;

2.2. klasifikaciju supstance;

2.3. način upotrebe, za koju se ne predstavlja potreba opisa dodatnih mera za smanjenje opasnosti.

3. Registar supstanci koje izazivaju uznemirenost utvrđuje i održava Ministarstvo, u saradnji sa Ministarstvom Zdravlja.

Član 46

Stručno procenjivanje

1. Ministarstvo u saradnji sa Ministarstvom Zdravstva vrši stručno procenjivanje podataka za registar hemikalija predstavljenu unutar dosijea, o supstanci ili smeši koja poseduje supstancu koja izaziva uznemirenost, mere za smanjenje opasnosti i način sistematskog nadzora za upotrebu supstanci koje izazivaju uznemirenost.

2. Ako Ministarstvo proceni da mere za smanjenje opasnosti nisu odgovarajuće, obavezuje se da utvrdi druge odgovarajuće mere i odredi rok izvršenja tih određenih mera.

3. Proizvođač, uvoznik i korisnik su obavezni da sprovedu mere iz stava 2 ovog člana.

4. Registracija supstanci koje izazivaju uznemirenost, u registru hemikalija, se vrši odlukom, nakon provere podataka koje su dostavljene u dosijeu, unutar trideset (30) dana od dana primanja zahteva za registraciju supstance u registru hemikalija.

Član 47

Promena podataka

1. Proizvođači ili uvoznici su obavezni da upoznaju ministarstvo za svaku promenu kod podataka koji su priloženi unutar registra hemikalija i nastoji:

1.1. promenu pravnog statuta proizvođača ili uvoznika – ime ili mesto, adresa;

1.2. izmene u sastavu supstance ili smeše;

1.3. razlike godišnjeg proizvoda ili uvoza, izmene u količini supstance;

1.4. promene i nova saznanja vezane sa ugrožavanjem zdravlja čoveka i sredine koje mogu nastati od supstanci. Ove promene nameću promene u sadržaj Tehničke liste za bezbednos od hemikalija;

1.5. razlike u klasifikaciji i obeležavanje hemikalija;

1.6. razlike u izjavi bezbednosi za hemikalije.

2. Za izmene podataka iz stava 1 ovog člana, obaveštenje treba dostaviti Ministarstvu ne više od trideset (30) dana od dana izmene.

Član 48 **Vođenje evidencije i obaveza čuvanja podataka**

1. Proizvođači i uvoznici su obavezni da vode evidenciju opasnih hemikalija, kao što sledi:

- 1.1. identitet hemikalija;
- 1.2. za distributere i korisnike kao i naručene količine hemikalija ili raspodeljene ili rezervisane;
- 1.3. ukupne količine hemikalija koje su prodate potrošačima tokom kalendarske godine.

2. Navedeni podaci, prema stavu 1, ovog člana se treba čuvati najmanje deset (10) godina nakon obustave proizvodnje, stavljanja u tržište i upotreba određene hemikalije.

3. Proizvođači ili uvoznici su obavezni da tokom zakonskog roka dostave evidentirane podatke pri Ministarstvu.

4. Način održavanja evidencije za hemikalije utvrđuje se podzakonskim aktom od strane Ministarstva.

Član 49 **Podaci za objavljivanje iz registra opasnih hemikalija**

1. Podaci iz registra hemikalija kao i ostalih podataka, koje će biti dostupne za javnost su:

- 1.1. hemijsko ime prema nomenklaturi IUPAC za opasne supstance;
- 1.2. trgovačko ime;
- 1.3. klasifikacija i etiketiranje / obeležavanje hemikalija;
- 1.4. podaci o fizičko-hemijskim osobinama hemikalija;
- 1.5. podaci o dejstvima hemikalije na sredinu;
- 1.6. rezultati iz toksikoloških i ekotoksikoloških testiranja;
- 1.7. mogući načini pretvaranja supstanci u neopasne;
- 1.8. podaci o stepenu čistoće i sadržaju opasnih dodataka u supstanci, ako su one opasne i ako je to potrebno da se klasifikuje i etiketiraju kao opasne hemikalije.

2. Svako lice koje smatra da ima potrebe da vodi podatke konfidencijalno, može zatražiti da od dostavljenih informacija pri Ministratsvu budu držane tajno, na taj način da se ne bi oštetio. Za takav slučaj, obavezan je da dostavi Ministarstvu potpuno obrazloženje.

3. Svako lice može zahtevati od Ministarstva uzimanje podataka koje ona ima u vezi sa opasnim hemikalijama.

4. Za lice koje zahteva određene podatke za opasne hemikalije, Ministarstvo će pružiti podatke, osim ako one nisu tajne i čuvaju se prema zahtevu lica iz stava 2 ovog člana.

5. Pre nego što Ministarstvo donese odluku za izdavanje tajnih podataka, Ministarstvo je obavezna da izvrši konsultacije sa licem iz člana 2 koje je zatražilo da podaci budu tajni.

6. Zvanična lica i kada prekinu radni ugovor sa Ministarstvom, obavezni su da čuvaju u tajnosti podatke za lica iz stava 2 ovog člana.

7. U odluci iz stava 5, ovog člana, može se podneti žalba pri Ministarstvu;

8. Odluka iz Stava 6 ovog člana je konačna, za prigovor iste potrebno je inicirati upravni spor pred osnovnim sudom, u roku od trideset (30) dana od dana prijema konačne odluke .

Član 50 **Alternativno hemijsko ime hemikalije**

1. U Tehničkoj listi bezbednosi od hemikalija ili podaci koji se postavljaju na ambalaži opasnih supstanci ili opasnih supstanci u smešama, može se upotrebiti alternativno hemijsko ime, tako da se koristi ime koje identifikuje najvažnije funkcionalne hemijske grupe ili ostale prikladne orijentacije

2. Proizvođač, uvoznik ili korisnik opasne hemikalije će upoznati Ministarstvo za upotrebu alternativnog hemijskog imena za opasnu supstancu koja se nalazi u smeši;

3. Alternativno hemijsko ime za hemikalije može se upotrebiti u slučajevima kada ime supstance može otkriti tajnost profesionalnog rada ili krši pravo na intelektualnu svojinu, pod uslovima da alternativno hemijsko ime će pružiti dovoljno informacija koje se nadovezuju sa bezbednos opasne hemikalije.

4. Ministarstvo opisuje osobine supstance za koju se može upotrebiti alternativno hemijsko ime, kao i sadžaj obaveštenja iz stava 2, ovog člana.

5. Ministarstvo može dozvoliti ili može doneti odluku o zabrani upotrebe alternativnog hemijskog imena ako postoje ubedljive informacije da alternativno hemijsko ime ne pruža dovoljno informacija za preduzimanje potrebnih mera za bezbednos hemikalije u radnim prostorima, za zdravlje čoveka i sredine tokom njene upotrebe.

6. U odluci iz stava 5, ovog člana može se podneti žalba pri Ministarstvu.

7. Odluka iz Stava 6 ovog člana je konačna, za prigovor iste potrebno je inicirati upravni spor pred osnovnim sudom, u roku od trideset (30) dana od dana prijema konačne odluke .

POGLAVLJE VII

STAVLJANJE NA TRŽIŠTE, PROIZVODNJA, KORIŠĆENJE I SKLADIŠTENJE, ZABRANE I OGRAIČENJA O OPASNIM HEMIKALIJAMA

Član 51 **Ograničenja i zabrane**

1. Za hemikalije koje predstavljaju neprihvatljivu opasnost po zdravlje i životnu sredinu, Ministarstvo sa posebnim podzakonskim aktom utvrđuje ograničenja, obustavu proizvodnje, stavljanje na tržište i njihovu upotrebu.

2. Ako zbog tehničkih, socijalnih ili ekonomskih razloga zabrana i ograničenja prema stavu 1, član 13 ovog zakona, za određenu hemikaliju ne može se sprovoditi, Ministarstvo utvrđuje vremenske rokove obavezne za sprovođenje zabrane, ograničenja.

Član 52

Sprovođenje ograničenja i zabrane

Proizvođač, uvoznik i korisnik supstanci, smeša i proizvoda su obavezni da se pridržavaju ograničenju i zabrani prema odredbama koje donosi Ministarstvo ili nadležni organ EU.

Član 53

Dozvola za promet opasnih hemikalija

1. Stavljanje opasnih hemikalija na tržište može se vršiti samo od lica koja su opremljena sa Dozvolom za promet (proizvodnju, stavljanje na tržište, upotrebu, čuvanje / i skladištenje) ovih hemikalija.
2. Dozvola za promet opasnih hemikalija se daju licima koji ispunjavaju uslove za sigurno upravljanje opasnim hemikalijama.
3. Dozvola za upotrebu opasnih hemikalija se može izdati za fizička i za pravna lica koji vrše delatnosti koje koriste opasne hemikalije kao što su umetnička delatnost, delatnost naučnog istraživanja i ostale specifične delatnosti.
4. Dozvola za snabdevanje, upotrebu opasnih hemikalija prema stavu 1, ovog člana će se izdati ako je obrazloženje za njihovu upotrebu zasnovan, ako se hemikalije upotrebljavaju na siguran način, ako se one upotrebljavaju zbog razloga povećanja efekata kvaliteta ili u nemogućnosti ostalih alternativa.
5. Osnovni uslovi za čuvanje opasnih hemikalija su: da poseduje pripremljeni objekat za skladištenje hemikalija, da se obezbedi da u tom objektu nemaju pristupa neovlašćena lica, da ima uslove fizičke zaštite i zaštite od požara kao i prema potrebi i ostalih uslova sprečavanja rizika.
6. Ministarstvo izrađuje registar opasnih hemikalija i vrlo opasnih hemikalija po zdravlje čoveka i sredine za koje se izdaje Dozvola, kao i za hemikalije za koje se neće izdavati Dozvola za promet.

Član 54

Zahtev za dozvolu

1. Zahtev za Dozvolu prema stavu 1, 2, 3, i 4 člana 53 ovog zakona treba sadržati ime lica i njegova adresa, beleške o opasnoj hemikaliji, svrha upotrebe hemikalije, količina hemikalije koja se namerava da se stavi u promet.
2. Sa zahtevom za Dozvolu treba priložiti sledeće dokumente i podatke:
 - 2.1. ekološka dozvola ili saglasnost i za objekat i opremu gde se proizvode i skladište opasne hemikalije;
 - 2.2. predstavlja se Dozvola od nadležnog organa za emergentne slučajeve, kada je obavezna za posedovanje;
 - 2.3. opisivanje procesa proizvodnje za proizvođače.
 - 2.4. tehničku listu bezbednosi od hemikalija;
 - 2.5. uverenje o registraciji biznesa;
 - 2.6. listu hemikalija sa carinskim brojem;
 - 2.7. ugovor između prodavca i kupca - za uvoznika ili pred račun;

2.8. potvrda o kvalifikacijama osoblja;

2.9. CV stručnog lica za hemikalije – odgovoran za stručna pitanja.

3. Ministarstvo će opisati:

3.1. oblik zahteva za Dozvolu;

3.2. odluku za Dozvolu i razvoj prometa opasnih hemikalija;

3.3. uputi za postavljanje mera sprečavanja za skladištenje i sigurno čuvanje opasnih hemikalija i njihovo korišćenje.

Član 55

Komisija za razmatranje zahteva za Dozvolu

1. Zahtev razmatra komisija koja je sastavljena od pet (5) kvalifikovanih članova iz polja prirodnih nauka, najmanje dva (2) od njih iz polja hemije ili hemijske inženjerije.

2. Dozvolu za promet hemikalija prema stavu 1, 2, 3, i 4 člana 53 ovog zakona, treba biti zabeleženo ime lica koje dobija Dozvolu, svrha zašto se izdaje dozvola, rok važnosti dozvole, ime pravnog odgovornog lica.

3. Razmatranje Zahteva za Dozvolu i izdavanje dozvole vrši se u okviru od trideset (30) radnih dana.

Član 56

Rok važenja Dozvole

1. Dozvolu za promet opasnih hemikalija izdaje Ministarstvo za uvoz, proizvodnju, skladištenje i upotrebu.

2. Za promet opasnih hemikalija Dozvola se izdaje za:

2.1. uvoz ili izvoz opasnih hemikalija u određenim količinama tokom jedne kalendarske godine;

2.2. proizvodnju opasnih hemikalija, izdaje se za rok ne više od deset (10) godina;

2.3. skladištenje određenih hemikalija, izdaje se za pet (5) godina;

2.4. upotrebu i tretiranje hemikalija, izdaje se za dve (2) godine.

Član 57

Administrativna taksa za Dozvole

1. Za dobijanje Dozvole i za svaku izmenu ili dopunu izdate Dozvole treba dostaviti zahtev sa dokumentacijom prema članu 54 ovog Zakona:

1.1. za dobijanje Dozvole za uvoz i izvoz hemikalija treba platiti administrativnu taksu u vrednosti od deset (10) evra;

1.2 za dobijanje Dozvole za proizvodnju hemikalija treba platiti administrativnu taksu u vrednosti od pedeset (50) evra;

1.3 za dobijanje Dozvole za skladištenje hemikalija treba platiti administrativnu taksu u vrednosti od dvadeset (20) evra;

1.4 za dobijanje Dozvole za upotrebu hemikalija treba platiti administrativnu taksu u vrednosti od deset

(10) evra.

2. Administrativna taksa prema stavu 1 ovog člana se plaća u korist Budžeta Republike Kosova.

Član 58 **Izdavanje i obustava Dozvole**

1. Dozvola će se izdati ako se ispune svi uslovi koji su utvrđeni ovim zakonom i ostalim zakonima koji su na snazi.
2. Ministarstvo, preko Dozvole može postaviti posebne uslove za stavljanje na tržište i upotrebu opasnih hemikalija.
3. Ministarstvo će obustaviti Dozvolu ako od strane lica su dostavljena dokumenta i ostali netačni podaci i konstatovano je da se ne ispunjavaju uslovi predviđeni sa Dozvolom koja je ranija izadata.
4. Vlasnik Dozvole je obavezan da se pridrži utvrđenim uslovima u Dozvoli za promet hemikalijama.
5. Prema odluci iz stava 2 i 3 ovog člana može se podneti žalba Ministarstvu.
6. Protiv odgovora odlukom iz stava 5 ovog člana, može se inicirati upravni spor pred osnovnim sudom, u roku od trideset (30) dana od dana primanja konačne odluke.

Član 59 **Održavanje podataka za Dozvolu**

1. Vlasnik Dozvole za promet opasnih hemikalija je obavezan da drži evidenciju za hemikalije, za potrošače kojima je prodata ili im je data na uslugu opasna hemikalija i podatke treba izveštavati u Ministarstvu.
2. Ministarstvo, posebnim aktom će opisati način održavanja evidencije sa podacima za Dozvole prema stavu 1 ovog člana u vezi sa opasnim hemikalijama.

Član 60 **Čuvanje i skladištenje opasnih hemikalija**

1. Opasne supstance i smeše treba držati i čuvati dobro u skladu sa vrstom opasnosti koja se može izazvati. Posebno treba:
 - 1.1. zaštititi protiv opasnih spoljnih uticaja;
 - 1.2. da su zaštićene i nedostižne za neovlašćene stranke;
 - 1.3. da se drže i čuvaju na takav način da se sprečava neka opasnost, da ne izaziva konfuziju ili sličnost sa robom široke potrošnje, posebno sa hranom ili njihovo pogrešno korišćenje.
2. Kada se supstance ili smeše čuvaju u skladišta, treba uzeti u obzir savete i uputstva iznete na pakovanju i u Tehničkoj listi bezbednosi za hemikalije.
3. Opasne supstance i smeše i njihovo pakovanje treba zaštititi od opasnih uticaja, posebno one mehaničke prirode.
4. Opasne supstance i smeše treba biti jasno identifikovana i tokom čuvanja i skladištenja treba da bitu odvojene od ostalih roba.
5. Stavovi 1 do 3 ovog člana se sprovode i za objekte od kojih se supstance ili smeše su stavljene na tržištu u količinama koje mogu biti opasne po zdravlje čoveka ili životnu sredinu.

6. Supstance i smeše koje mogu reagovati jedna na drugu izazivajući opasnost, treba čuvati odvojeno.

7. Opasne supstance i smeše treba čuvati u posudama koje ispunjavaju dole navedene zahteve:

7.1. pakovanje hemikalija ne treba biti slično sa kutijama, koje mogu izazvati konfuziju zbog sličnosti pakovanja, kao što su pakovanja prehrambenih proizvoda, kozmetike, terapijski proizvodi ili stočna hrana;

7.2. ime supstance ili smeše treba biti navedeno u etiketi, i

7.3. pakovanje treba biti u skladu sa zahtevima iz člana 23 i 24, ovog Zakona.

8. Hemijske supstance i mešavine koje ispunjavaju uslove procenjivanja za otpatke, biće tretirane u skladu sa Zakonom o otpacima.

POGLAVLJE VIII

IZVOZ I UVOZ ODREĐENIH OPASNIH HEMIKALIJA

Član 61 Opšti principi

1. Sa ciljem unapređenja raspodele odgovornosti i saradnji u prometu i trgovini opasnim hemikalijama, u skladu sa Konvencijom Roterdama, u procesu davanja saglasnosti za izvoz i uvoz određenih supstanci za koje je određena zabrana i ograničena proizvodnja kao i za određene smeše koje sadrže takvu opasnu supstancu, sprovodiće se procedura informisanja za prethodnu saglasnost, odnosno procedura davanja saglasnosti na osnovu informisanja za prethodnu saglasnost (dalje - PIC - Procedura).

2. Ograničenja i zabrana iz stava 1, ovog člana se zasniva na ograničenja i zabrane prema Konvencije Roterdama i člana 51 i 52 ovog zakona, ova ograničenja i zabrane verifikuju se na osnovu zakonskih odredbi, prema kojima se dozvoljava postavljanje na tržištu opasnih hemikalija, sa Zakonom o zaštiti biljaka, odnosno Zakona o biocidnim proizvodima.

3. Registar hemikalije za PIC proceduru sadrži ime hemikalije, brojeve sa kojima se identifikuje tarifni broj u kategoriji hemikalije.

4. Registar hemikalija za PIC - proceduru sadrži Hemikalije iz Registra Konvencije Roterdama.

5. Ministarstvo, sa posebnim aktom, opisuje procedure za izvoz, uvoz i tranzit opasnih hemikalija.

Član 62 Izvoz

1. Izvoz hemikalija iz registra hemikalija podleže proceduri obaveštenja za prethodnu saglasnost vrši se na osnovu obaveštenja koje izdaje Ministarstvo za državu gde se izvozi.

2. Obaveštenje iz stava 1 ovog člana vrši se za:

2.1. hemikalije iz registra hemikalija za proceduru prethodnog obaveštenja;

2.2. hemikalije koje sadrže supstance iz registra za hemikalije koje podležu proceduri obaveštenja prethodne saglasnosti sa takvom koncentracijom što predstavlja opasnost, i

2.3. proizvode ili smeše koje imaju supstancu koja je u registru PIC procedure.

3. Obaveštenje iz stava 1 ovog člana priprema izvoznik hemikalije i dostavlja u Ministarstvo.
4. Obaveštenje iz stava 3 ovog člana sadrži ove podatke:
 - 4.1. ime i adresu izvoznika i uvoznika;
 - 4.2. identitet supstance ili smeše;
 - 4.3. svojstva hemikalije; i
 - 4.4. mere za smanjenje rizika.
5. Ministarstvo vrši proveru podataka tokom obaveštenja nakon provere i one šalje državi na kojoj se vrši izvoz hemikalije.
6. Nakon obaveštenja, Ministarstvo izdaje potvrdu za izvoznika hemikalije.
7. Sadržaj obaveštenja iz stava 1 ovog člana, procedure i rokovi za sprovođenje PIC – procedure izrađuje Ministarstvo podzakonskim aktom.

Član 63 **Uvoz**

1. Uvoz hemikalija sa registra hemikalija koja podleže proceduri obaveštenja za prethodnu saglasnost se vrši na osnovu obaveštenja koju uzina Ministarstvo od nadležnog organa države koja izvozi hemikaliju.
2. Ministarstvo nakon primanja obaveštenje za izvoz hemikalije od nadležnog organa, prema stavu 1, ovog člana, onda izveštavaju ovaj organ za primanje obaveštenja.

Član 64 **Promet hemikalija prema PIC procedure**

1. PIC procedura se razvija za izvoz ili uvoz hemikalije koja se nalaze u Registar hemikalija za PIC proceduru iz Registra Konvencije Roterdama za hemikalije.
2. PIC procedura se razvija na osnovu obaveštenja koja vrši izvoznik u Ministarstvu.
3. Obaveštenje iz stava 2 ovog člana sadrži sledeće podatke:
 - 3.1 ime i adresu izvoznika i uvoznika;
 - 3.2. identitet supstance ili smeše;
 - 3.3. fizičko – hemijske osobine toksikološke i ekotoksikoloških osobina hemikalije;
 - 3.4. ime prema IUPAC;
 - 3.5. broj CAS hemikalije.
4. Ministarstvo vrši proveru podataka iz obaveštenja i nakon provere šalje obaveštenje za prethodnu saglasnost pri nadležnom organu zemlje izvoznika za izdavanje saglasnosti.
5. Nakon što nadležni organ zemlje izvoznika obaveštava Ministarstvo da je dozvoljen izvoz opasne hemikalije, Ministarstvo izdaje pismenu saglasnost za uvoznika hemikalije.

6. Ministarstvo je dužno da daje saglasnost u vezi sa izvozom hemikalija iz Kosova i obaveštava Sekretarijat Konvencije Roterdama.
7. Ministarstvo posebnim aktom izrađuje sadržaj obaveštenja iz stava 3 ovog člana, procedure i rok za razvoj PIC procedure.
8. Ministarstvo izrađuje Registar hemikalija koji podleže PIC proceduri.
9. Registar hemikalija podleže PIC proceduri koji se objavljuje u Službenom listu Republike Kosova.

Član 65

Informacije o količinama izvoza i uvoza za hemikalije

1. Izvoznici i uvoznici hemikalija iz člana 63, 64 i 65 ovog Zakona su obavezni da pri Ministarstvu izveštavaju podatke o količinama izvoza i uvoza određenih hemikalija, za države od kojih se uvozi ili izvozi i podaci za izvoznike i uvoznike hemikalija.
2. Podaci iz stava 1, ovog člana se šalju pri Ministarstvu do 31 marta naredne godine, za prethodnu godinu.
3. Na osnovu podataka iz stava 1, ovog člana, Ministarstvo održava podatke za izvozene i uvezene hemikalije.
4. Izvoznici i uvoznici hemikalija su obavezni da obaveštavaju Ministarstvo sa podacima o količini izvozene i uvezenih hemikalija u roku od trideset (30) dana od dana kada je izvršen izvoz ili uvoz.
5. Podaci iz stava 3 ovog člana se vode u elektronskom obliku.
6. Ministarstvo posebnim aktom izrađuje način slanja podataka iz stava 1 ovog člana.

Član 66

Tranzitni prolaz hemikalija

1. Izvoznik hemikalija je obavezan da šalje informacije pri Ministarstvu sa podacima koji su zatraženi od nadležnih organa države preko teritorije države na kojoj se vrši tranzit hemikalija iz registra Konvencije Roterdama, najkasnije trideset (30) dana pre nego što će se tranzit izvršiti.
2. Ministarstvo daje informacije za nadležni organ države preko čije teritorije se vrši tranzit hemikalija u roku od najkasnije petnaest (15) dana pre nego što će se izvršiti tranzit.

Član 67

Registar opasnih hemikalija zabranjenih za izvoz i uvoz

1. Supstance i smeše, upotreba koja je zabranjena sa ciljem zaštite zdravlja čoveka i životne sredine ne treba se izvoziti.
2. Opasne zabranjene hemikalije za upotrebu prema listi Konvencije Roterdama se zabranjuje uvoziti.
3. Hemikalije koje imaju rok upotrebe manje od šest (6) meseci, ne dozvoljava se izvoziti ili uvoziti.
4. Registar opasnih hemikalija, koje su zabranjene za izvoz i uvoz izrađuje Ministarstvo.
5. Registar iz stava 4, ovog člana sadrži: ime opasne hemikalije, broj sa kojim se identifikuje broj hemikalije i njen tarifni broj.
6. Carina preko fitosanitarne inspekcije proverava sprovođenje procedura za informisanje o prethodnoj saglasnosti PIC-procedure, o supstancama i smešama iz registra prema stavu 4, ovog člana.

POGLAVLJE IX

INFORMISANJE

Član 68

Pristup na podatke opasnih hemikalija

1. Podatke koje ima Ministarstvo, u Registru za hemikalije kao i ostalih podataka, su pristupačne za javnost kao što sledi:

1.1. hemijsko ime:

1.1.1. prema nomenklaturi IUPAC za opasne supstance;

1.1.2. prema broju CAS;

1.1.3. prema broju KE;

1.2. alternativno hemijsko ime supstance;

1.3. trgovačko ime;

1.4. klasifikacija i etiketiranje hemikalije;

1.5. podaci o fizičkim i hemijskim svojstvima hemikalije;

1.6. podaci o uticaju hemikalije na sredinu;

1.7. rezultati toksikoloških i ekotoksikoloških testiranja;

1.8. mogući načini pretvaranja opasnih supstanci u bezopasne;

1.9. podaci o stepenu čistoće i sadržaj opasnih dodataka u supstanci.

2. Svako lice koje podnosi podatke pri Ministarstvu i smatra da takvi podaci treba držati tajno, može zatražiti od Ministarstva da se one treba držati tajno. U ovom slučaju je obavezan da podnese potpuno obrazloženje.

3. Svako lice može podneti zahtev pri Ministarstvu za uzimanje podataka za opasne hemikalije iz Ministarstva.

4. Za lice koje traži određene podatke za opasne hemikalije, Ministarstvo pruža podatke, osim ako one nisu čuvane u skladu sa zahtevom lica iz stava 2. ovog člana.

5. Pre nego što Ministarstvo donese odluku za davanje čuvanih podataka, obavezna je da se konsultuje sa licem koje je postavilo podatke pod čuvanjem.

6. Protiv odluke iz stava 5, ovog člana može se podneti žalba pri Ministarstvu.

7. Protiv Odluke Ministarstva nezadovoljna strana ima pravo da inicira upravni spor pred osnovnim sudom, u roku od trideset (30) dana od dana primanja konačne odluke.

POGLAVLJE X

DETERGENTI

Član 69 Opšti zahtevi

1. Detergenti i Detergenti za industrijsku upotrebu ili profesionalnu upotrebu stavljaju se na tržište od strane proizvođača, ako aktivna supstanca koja je prisutna u detergentu ispunjava uslove za potpuno biološko rastvaranje i ostale uslove određene sa ovim Zakonom.
2. Proizvođač detergenata iz stava 1, ovog člana je fizičko ili pravno lice koji Detergent stavlja u tržište, koje proizvodi, uvozi ili menja osobine detergenta.
3. Izuzeci iz stava 1, ovog člana imaju Detergenti tenzioaktivne substance koje u svom sadržaju ne ispunjavaju uslove za potpuno biološko rastvaranje, stavljaju se na tržištu ako im Ministarstvo daje Dozvolu za upotrebu određene tenzioaktivne substance koja je u međuvremenu dozvoljena prema odredbama zakonodavstva EU.
4. Podaci o sastavu detergenata koje treba upisati na pakovanju, kao i opšta i posebna pravila upisivanja, Ministarstvo utvrđuje posebnim aktom.
5. Proizvođač detergenta iz stava 3, ovog člana je obavezan da obavesti Ministarstvo o odredbama zakonodavstva EU koja dozvoljavaju određene tenzioaktivne substance.
6. Ministarstvo sa podzakonskim aktom opisuje uslovi i kriterijumi za izdavanje Dozvole za proizvodnju detergenata.

Član 70 Dozvola za detergente

1. Proizvođač i uvoznik detergenata treba podneti zahtev za dobijanje Dozvole za stavljanje na tržište detergenta koji sadrži određene tenzioaktivne substance.
2. Ako Ministarstvo potvrdi da na detergentu se upotrebljavaju tenzioaktivne substance koje ne ispunjavaju zakonske uslove, onda donosi odluku o zabrani vrednosti Dozvole koja je prethodno izdata i ovim slučajem Ministarstvo određuje rok za povlačenje iz tržišta detergenta koji sadrži neadekvatne tenzioaktivne substance.
3. Prema Odluci iz stava 2 ovog člana, može se podneti žalba pri Ministarstvu.
4. Protiv Odluke Ministarstva, u skladu sa stavom 3 ovog člana, nezadovoljna strana ima pravo da inicira upravni spor pred osnovnim sudom, u roku od trideset (30) dana od dana primanja konačne odluke.

Član 71 Rok za izdavanje dozvole

1. Odgovor za Dozvolu za proizvodnju detergenata daje Ministarstvo, u roku od četiri (4) meseci nakon aplikacije sa kompletnim dosijeom i potrebnom dokumentacijom.
2. Dozvola se izdaje ako se ispune svi uslovi utvrđeni ovim Zakonom i ostalim zakonskim aktima koji su na snazi.
3. Ministarstvo preko Dozvole postavlja uslove za stavljanje detergenata u tržište.
4. Vlasnik Dozvole je obavezan da se pridržava uslovima pod kojima je izdata Dozvola za stavljanje detergenta na tržištu.

Član 72

Registar tension-aktivnih substance

Registar substanci tenzio-aktivne koji se upotrebljavaju u detergentima, za koje je izdata Dozvola prema zakonskim aktima EU, kao i registru tension-aktivnih substanci koje su zabranjene za upotrebu u detergentima unutar EU treba objaviti u Službenom listu Republike Kosova.

Član 73

Procenjivanje detergenata

1. Ministarstvo sa posebnim aktima će opisati uslove i metode za procenjivanje detergenata i analizu primarnog rastvaranja i potpunog biološkog razlaganja tenzioaktivne substance kao što se zahteva prema standardima i zakonodavstvom EU za detergente.

2. Laboratorija na kojoj će se utvrđivati i dokazati karakteristike detergenata kao i tension-aktivnih substancia treba biti akreditovana u dotičnom Ministarstvu.

Član 74

Posebne obaveze za proizvođače detergenata

1. Proizvođač detergenata je obavezan da čuva potvrđene rezultate iz laboratorije.
2. Proizvođač i uvoznik detergenata, osim odredbi za klasifikaciju, etiketiranje i pakovanje hemikalija je obavezan da detergent obeleži prema odredbama ovog Zakona.
3. Proizvođač i uvoznik detergenata je obavezan da vodi Registar komponenata koje sadrži određeni detergent i podatke iz njegovog registra objavi u javnosti.
4. Proizvođač detergenata se obavezuje da čuva podatke iz registra prema stavu 3 ovog člana u vremenskom roku od deset (10) godina.
5. Ministarstvo posebnim aktom opisuje način obeležavanja detergenta, sadržaj registra za sastav detergenta kao i podatke koje treba javno objaviti iz Registra, prema stavu 3 ovog člana.

POGLAVJE XI

SISTEMATSKI NADZOR HEMIKALIJA

Član 75

Sistematski nadzor opasnih hemikalija

1. Ministarstvo je nadležno da obavlja i sprovodi nadzor menadžiranja hemikalija, stavljanje na tržištu i upotrebu hemikalija, nadzor i kontrola stanja hemikalija i njihov uticaj na zdravlje ljudi i životnu sredinu.
2. Za obavljanje nadzora iz stava 1, ovog člana, Ministarstvo može angažovati stručne organizacije za naučna istraživanja.

Član 76

Centri kontrole trovanja opasnim hemikalijama

1. Centri za kontrolu trovanja opasnim hemikalijama su Nacionalni Institut Javnog Zdravstva Kosova i Agencija za Hranu i Veterinu (AHV).
2. Nacionalni Institut Javnog Zdravstva Kosova i Agencija za Hranu i Veterinu, prikupljene podatke trovanja hemikalijama se obavezuju da pošalju u Ministarstvu.

3. Ministarstvo koristi te podatke za držanje pod kontrolom situaciju vezano za štetnim uticajem hemikalija po zdravlje čoveka i životnu sredinu.

Član 77

Informacije o trovanju opasnim hemikalijama

1. Nacionalni Institut Javnog Zdravstva Kosova i AHV, kao centri za kontrolu, su obavezni da prikupljaju i daju informacije u vezi trovanja koje se dešavaju u Republici Kosovu.
2. Nacionalni Institut Javnog Zdravstva Kosova i AHV treba da daju informacije o merama sprečavanja i tretman trovanja opasnim hemikalijama, kao i preporuke za odgovarajuće mere za sprečavanje opasnosti od trovanja.
3. Nacionalni Institut Javnog Zdravstva Kosova i AHV imaju pravo na pristup podacima Registra za hemikalije pri Ministarstvu i imaju pravo da traže potrebne podatke direktno od proizvođača i uvoznika opasnih hemikalija, sa ciljem obezbeđenja neke dodatne formacije o opasnim supstancama ili smešama.
4. Ministarstvo obezbeđuje podatke na raspolaganju za centre kontrole prema stavu 2 i 3 ovog člana i prema potrebi i za konfidencijalne podatke prema stavu 2 i 5, člana 49 ovog Zakona.
5. Ministarstvo u saradnji sa Nacionalnim Instituto Javnog Zdravstva i AHV sa ciljem sprečavanja opasnosti po zdravlje čoveka i životne sredine, posebnim aktom, utvrđuje uslove i mere za menadžiranje informacija o trovanju.

Član 78

Stručno odgovorno lice za hemikalije

1. Proizvođač i uvoznik opasne hemikalije se obavezuje da preko ugovora obezbedi stručno odgovorno lice koji bi bio odgovoran za sprovođenje zakonskih pravila i tehničkih standarda za rukovođenje hemikalijama, prema odredbama ovog zakona i podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog Zakona;
2. Korisnik opasnih hemikalija se obavezuje da preko ugovora obezbedi stručno odgovorno lice koji bi bio odgovoran za sprovođenje zakonskih pravila i tehničkih standarda za rukovođenje hemikalijama, prema odredbama ovog zakona i podzakonskih akata koji proizilaze iz ovog Zakona;
3. Stručno lice za hemikalije treba biti kvalifikovan na univerzitetskom nivou na polju hemijskih nauka, tehnologije - hemijska inženjerija, farmakologije, farmacije.
4. Ministarstvo posebnim podzakonskim aktom utvrđuje uslove, sektore i polja koje se isključuju od obaveza prema stavu 1 i 2 ovog člana.

POGLAVLJE XII

NADZOR, INSPEKCIJA I SPROVOĐENJE

Član 79

Nadzor i inspekcija

1. Nadzor za sprovođenje odredbi ovog zakona i odredbi koje proizilaze iz ovog zakona vrši Ministarstvo.
2. Inspeksijski nadzor za sprovođenje odredbi ovog zakona vrše inspektorat za zaštitu životne sredine i Fitosanitarna inspekcija.
3. Inspeksijski nadzor hemikalija na Carinskim ulazima Kosova obavlja fitosanitarna inspekcija.

Član 80 **Obaveze Inspektorijata**

Inspektorijat za zaštitu sredine je obavezan da prati situaciju menadžiranja hemikalija i da deluje na osnovu godišnjeg plana inspekcije i podnosi godišnji izveštaj za sprovođenje odredbi ovog zakona i podzakonskih akata koje proizilaze iz ovog zakona.

Član 81 **Obezbeđenje slobodnog pristupa za inspektora**

1. Fizička i pravna lica se obavezuju da inspektoru :

1.1. obezbede inspektiranje i slobodan pristup za uzimanje podataka i odgovarajućih informacija u vezi sa inspekcijским radom;

1.2. obezbedi pristup u cilju vršenja dužnosti inspekcije, kontroli prostora, objektu, aparaturama, opremi i dokumentaciji;

1.3. dozvoli uzimanje uzoraka za potvrđivanje da hemikalija ispunjava uslove prema odredbama ovog zakona za stavljanje na tržište.

2. Troškovi za istraživanja osobina supstanci i smeša se kompenzira od strane proizvođača, uvoznika ili drugog dobavljača hemikalija.

Član 82 **Nadzor uvoza, izvoza i tranzita hemikalija**

1. Pre nego što se odobrava ulazak opasne hemikalije u promet, Carina Kosova (dalje Carina) kroz fitosanitarne inspekcije je ovlašćena za obavljanje provera svojstava opasnih hemikalije koje ulaze na teritoriji Republike Kosovo, u skladu sa ovim zakonom.

2. Carina će privremeno zaustaviti zahtevano sprovođenje daljnjih potrebnih carinskih postupaka s ciljem da se omogući hemikalija u promet, ako prilikom provere iz stava 1.ovog člana dokaže da:

2.1. opasne hemikalije imaju karakteristike koje dovode do sumnje da oni mogu predstavljati ozbiljnu pretnju bezbednosi, za ljudsko zdravlje i životnu sredinu;

2.2. opasne hemikalije ne prati potrebna dokumentacija koja je potrebna prema odredbama ovoga Zakona;

2.3. opasne hemikalije nisu označena, etiketirana, pakotirana u skladu s odredbama ovoga Zakona;

3. Odredbe ovoga zakona primjenjivaće se od strane carine, bez dovođenja u pitanje primenu akata koji uređuju specifične sisteme kontrole, koje će se sprovoditi od strane carine.

4. U postupku nadzora opasnih hemikalija, inspektor zaštite životne sredine je ovlašćen da:

4.1. zabraniti uvoz opasnih hemikalija, za koje je zabranjen promet u Republici Kosovo i narediće da se ista vrati pošiljaocu;

4.2. zabraniti tranzit opasnih hemikalija koje im pakiranje ili označavanje nije u skladu s odredbama i propisima donesenim na temelju ovoga zakona, i naredi da opasne hemikalije vrate pošiljaocu;

4.3. naredi sprovođenje drugih mera zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine prilikom uvoz, izvoz i tanzita hemikalija.

Član 83 **Zadaci inspektora**

1. Tokom inspekcije, inspektor je dužan proveriti, da li se:

1.1. hemikalija koja se stavlja na tržište klasifikovana, etiketirana i pakovana prema utvrđenim uslovima ovog zakona kao i odredbi koje proizilaze iz ovog Zakona;

1.2. hemikalije proglašene kao opasne i smeše koje nisu opasne ali sadrže najmanje jednu supstancu koja je kvalifikovana kao opasna u skladu sa odredbama ovog Zakona;

1.3. drži evidencija i podaci koji su navedeni u ovom zakonu, kao i čuvanje podataka prema određenom roku;

1.4. obaveze ispunjene prema zakonskim odredbama u vezi sa sadržajem Tehničke liste bezbednosi za hemikalije;

1.5. odgovarajući i dovoljni podaci dati u vezi sa osobinama hemikalija, posebno ime ili hemijsko alternativno ime hemikalije;

1.6. otpad od hemikalija i njihova pakovanja se rukovode ispravno i sigurno prema zakonskim odredbama koje uređuju menadžiranje otpada;

1.7. hemikalije su skladištene i čuvane na siguran način i ne ugrožavaju zdravlje i životnu sredinu;

1.8. opasne hemikalije stavljene u tržište za prodaju kao roba opšte široke potrošnje, prodaje u skladu sa zakonskim odredbama;

1.9. je obezbeđeno stručno lice sa spremom i kvalifikacijama prema ovim Zakonom;

1.10. informisanje i izveštavanje za opasne hemikalije su izvršene na vreme, tačno i prema odredbama ovog zakona;

1.11. za opasne hemikalije se poštuju zabrane i ograničenja prema odredbama ovog zakona;

1.12. pre nego što se vrši izvoz opasne hemikalije prema konvenciji Roterdama, sprovode se procedure informisanja za prethodnu saglasnost i informisanje se vrši u povoljno vreme;

1.13. da li je podnesen zahtev za sprovođenje PIC – procedure;

1.14. vrlo opasne hemikalije se stavlja u tržište i upotrebljavaju se od lica koja imaju Dozvolu za njihov promet;

1.15. lica koja imaju Dozvolu za proizvodnju, uvoz i korišćenje vrlo opasnih hemikalija, imaju skladišta i prikladna mesta za njihovo sigurno čuvanje, da se pridržavaju preventivnih mera bezbednosi od hemikalija;

1.16. sa detergentima se rukovodi na način koji je utvrđen odredbama ovog Zakona.

Član 84 **Ovlašćenja inspektora**

1. Tokom vršenja dužnosti iz člana 83 ovog zakona, inspektor za zaštitu životne sredine je ovlašćen da:

1.1. naredi da stavljene hemikalije na tržište budu klasifikovana, etiketirana i pakovana prema odredbama koje proizilaze iz ovog Zakona;

1.2. zabrani stavljanje na tržište klasifikovanih hemikalija, etiketiranih i pakovanih u suprotnosti sa odredbama ovog zakona i odredbi koje proizilaze iz ovog Zakona;

1.3. naređuje da opasne supstance i smeše koje nisu opasne ali sadrže jednu supstancu koja je procenjena kao opasna, da se izjašnjava i proceni prema odredbama ovog zakona i odredbi koje proizilaze iz ovog Zakona;

1.4. zabrani izjašnjavanje i procenu opasnih supstanci i smeša koje nisu opasne ali u sebi imaju jednu supstancu procenjena kao opasnom prema odredbama ovog zakona ili odredbi koje proizilaze iz ovog Zakona;

1.5. naredi da se drže utvrđene beleške za hemikalije i iste čuvaju prema roku trajanja u skladu sa ovim Zakonom;

1.6. naredi ispunjavanje zakonskih obaveza u vezi izdavanja Tehničkog lista bezbednosi za hemikalije;

1.7. zabranjuje stavljanje na promet opasnih hemikalija, opisane kao supstance;

1.8. naređuje da smeše koje sadrže supstance sa osobinama određene koncentracije da se daju informacije koje su potrebne za njihovu sigurnu upotrebu;

1.9. zabranjuje upotrebu alternativnog hemijskog imena za supstance za koje nisu prethodno data obaveštenja pri Ministarstvu;

1.10. naređuje da opasne hemikalije budu uskladištene na siguran način tako da otpad, prazna pakovanja budu sačuvana i rukovođenje sa njima vrši u skladu sa zakonodavstvom o otpadu;

1.11. zabrani skladištenje opasnih hemikalija i njihovih otpada, kao i prazna pakovanja na nepodoban način;

1.12. naredi da hemikalije koje su stavljene na tržište kao potrošačka roba za široku upotrebu bude prodavana u skladu sa ovim zakonom;

1.13. zabrani da hemikalije koje se nalaze u tržište kao potrošačka roba za široku upotrebu bude prodavana u suprotnosti sa ovim zakonom;

1.14. naredi proizvođaču, uvozniku i korisniku da obezbedi stručno lice za hemikalije sa potrebnom kvalifikacijom u skladu sa ovim zakonom;

1.15. zabrani rad proizvođaču, uvozniku i korisniku dok ne obezbedi stručno lice za hemikalije sa potrebnom kvalifikacijom u skladu sa ovim zakonom;

1.16. naređuje da izveštava prema određenim rokovima u skladu sa ovim zakonom za hemikalije koje se nalaze u registru hemikalija;

1.17. naredi da za supstance koje izazivaju uznemirenje preduzmu potrebne mere za postavljanje u registru hemikalija;

1.18. zabrani supstance koje izazivaju uznemirenost dok se ne sprovedu mere za postavljanje u registru

hemikalija;

1.19. naredi sprovođenje mera zabrane i ograničenja za opasne hemikalije prema ovom zakonu;

1.20. zabrani proizvodnju, stavljanje na tržište i upotrebu supstanci sa kojima se postupa u suprotnosti sa odredbama ovog zakona za zabranu i ograničenja;

1.21. naredi povlačenja sa tržišta hemikalije za koju nisu sprovedene mere zabrane i ograničenja prema ovom zakonu;

1.22. naredi da pre izvoza hemikalije daju pravovremeno određene informacije, prema odredbama ovog zakona u vezi procedura prethodnog informisanja;

1.23. naređuje podnošenje zahteva za sprovođenje PIC – procedure;

1.24. zabrani stavljanje na tržište vrlo opasnih supstanci od strane lica koji nemaju dozvolu;

1.25. naređuje da za vrlo opasne hemikalije obezbedi sigurno skladištenje i stvore uslove kako da se sprovedu mere preventive određene sa ovim zakonom;

1.26. naredi delovanje usklađene sa odredbama koje se prepisuju obavezama za Detergente;

1.27. zabrani stavljanje na tržište detergenata, ako se ne primenjuju odredbe ovog zakona i odredbi koje proizilaze iz ovog zakona, za detergente;

1.28. zabrani proizvodnju, promet, upotrebu opasnih hemikalija kao i prema potrebi naredi njihovo uništavanje, ako se ustanovi da nasuprot ispravnom načinu upotrebe hemikalija one mogu izazvati štetne posledice po zdravlje čoveka i sredinu;

1.29. naredi ostale mere za koje je ovlašćen ovim zakonom i ostalih odredbi koje proizilaze iz ovog Zakona.

Član 85 Odluka inspektora

1. Mere koje će se preduzeti tokom inspekcije, inspektor utvrđuje donošenjem odluke.

2. U slučaju preduzimanja brzih mera za sprečavanje direktne opasnosti po zdravlje čoveka i životne sredine, inspektor, sa odlukom shodno stavu 1, ovog člana, može izreći usmeno i odmah naredi njegovu primenu.

3. Inspektor donosi hitne odluke i izdaje naređenje samo u sledećim slučajevima:

3.1. kada opasnost po životnu sredinu, zdravlje i život ljudi zahteva da se hito deluje i bez kašnjenja;

3.2. kada postoji opasnost skrivanja, izmene ili uništavanje dokaza ako se odmah ne deluje.

4. Inspektor je obavezan da odluke izrečenu prema stavu 2, ovog člana, donosi pismenu odluku u roku od najkasnije tri (3) dana od dana kada je izrečena usmena odluka.

Član 86 Pravo na žalbu

1. Protiv odluke inspektora može se dostaviti žalba pri Ministarstvu u roku od petnaest (15) dana od dana kada je doneta odluka inspektora.

2. Žalba protiv odluke inspektora ne zadržava izvršenje odluke.

3. Žalba prema odluci Ministarstva prema stavu 1. ovog člana može se podneti pri nadležnom sudu.

Član 87

Slobodan pristup za inspektora

Svako fizičko i pravno lice koje menadžira sa hemikalijama je obavezno da omogućava inspektorima da vrši inspeksijski nadzor, prilaže i daje na uvid zatraženu dokumentaciju i koja je potrebna za nadzor.

Član 88

Saradnja sa ostalim inspekcijama

Ako inspektor tokom nadzora, utvrdi da su povređene odredbe ostalih zakona koji se tiču uticaja na zdravlje čoveka, sredinu, bezbednos i zaštitu na radu, on je obavezan da u ovim slučajevima obavesti ostale nadležne organe i u saradnji sa njima vrše inspeksijski nadzor i preduzimaju potrebne mere.

POGLAVLJE XIII

PREKRŠAJI I KAZNENE MERE

Član 89

Prekršaji i kaznene mere

1. Po ovom zakonu, kažnjavaju se za prekršaj, novčanom kaznom u vrednosti od :

1.1. sto (100) do petsto (500) evra, ako se stavljaju na tržište ili prodaja opasne hemikalije od strane lica ispod osamnaest (18) godina, ili ako se hemikalije prodaju licima ispod osamnaest (18) godina, u skladu sa stavom 3 člana 13 ovog zakona;

1.2. petsto (500) do dve hiljade (2.000) evra, ako proizvođač, uvoznik, prodavac ili korisnik hemikalija ne sprovodi zabranu, ili ograničenja hemikalija u skladu sa stavom 4 člana 13 ovog zakona.

1.3. hiljadu (1.000) do pet hiljade (5.000) evra ako lica koja stavljaju na tržište opasne supstance i mešavine hemikalija na tržište, i ona nisu klasifikovana, ambalažirana i etiketirana u skladu sa odredbama ovog Zakona i drugim podzakonskim aktima koji proizilaze iz ovog zakona, u skladu sa stavom 1 člana 18 i stava 1 člana 20 ovog zakona.

1.4. petsto (500) do dve hiljade (2.000) evra, ako proizvođač, izvođač i nosioc jedne substance ili mešavine ne oceni identifikovane informacije, u skladu sa kriterijumima za klasifikaciju i utvrđivanju opasnosti koja se nadovezuje sa substancom ili dotičnim mešavinom, po stavu 2, člana 20 ovog zakona.

1.5. petsto (500) do dve hiljade (2.000) evra, ako se ne vrši pakovanje hemikalija na odgovarajući način, tako da supstance i mešavine unutar pakovanja ne predstavljaju neku opasnost za ljude i životnu sredinu tokom čuvanja, uskladištenja ili transporta, u skladu sa stavom 1 člana 23 ovog zakona. _

1.6. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2.000) evra, ako se opasne hemikalije stavljaju na tržište, i koje nisu pakovane i ambalažirane u adekvatnim pakovanjima, specificirane u odredbama ovog Zakona, prema stavu 1 člana 24 ovog zakona.

1.7. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2.000) evra, ako se ne vrši čvrsto zatvaranje, i ne budu postavljeni opipljivi znakovi o opasnim hemikalijama, za zaštitu dece i slepih, u skladu sa stavom 2 člana 24 ovog zakona.

1.8. hiljadu (1.000) do dve hiljade petsto (2500) evra, ukoliko jedinica pakovanja namenjena za prodaju na malo, koja sadrži opasne hemikalije, dat oblik, izgled koji izaziva znatiželju i privuče decu ili potrošača ili liči na izgled i oblik hrane za ljude, životinje ili medicinskih ili kozmetičkih lekova u skladu sa stavom 3. člana 24 ovog zakona;

1.9. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2000) evra, ukoliko proizvođač, uvoznik, snabdevač nije osigurao da pakovanja supstanci ili smeše koje prodaju ili distribuiraju trećim licima, biti jasno obeležena na osnovu člana 27. i stav 2 člana 25 ovog zakona;

1.10. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2000) evra, ukoliko proizvođač i uvoznik, tokom snabdevanja opasnim supstancija ili smeše trećim licima, ne osigurava da svako pakovanje bude jasno i trajno obeleženo i da sadrži informacije navedene u stavu 2 člana 27 ovog zakona,

1.11. petsto (500) do hiljadu petsto (1500) evra, ukoliko pokazatelji, da "nije netoksična" "nije štetna", ili drugi slični pokazatelji se nalaze na ambalaži opasne supstance ili smeše u skladu sa stavom 4. člana 27 ovog zakona;

1.12. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2000) evra, ukoliko za svaku jedinicu pakovanja opasnih hemikalija, ne obezbeđuju se uputstva za upotrebu na službenim jezicima prema stavu 6. člana 27 ovog zakona;

1.13. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3000) evra, ukoliko etiketiranje supstance nije u skladu sa zahtevima navedenim u stavu 8. člana 27 ovog zakona;

1.14. dve hiljade (2.000) do pet hiljade (5.000) evra, ukoliko lice vrši bilo koju reklamu hemijske supstance koje pripadaju jednoj ili više od navedenih kategorija kao opasne po članu 6, a ne navode se jasno kategorije opasnosti prema članu 7.8, 9.10, kao i stav 1 člana 28 ovog zakona,

1.15. petsto (500) do tri hiljade (3000) evra, ukoliko za hemikalije koje se mogu kupiti bez etikete od strane šire javnosti, tokom njihovog reklamiranja, prethodno se ne daju niti prikazuju na posebnom listu ili rečima, podaci o njihovim opasnim svojstvima na shvatljiv, jasan i pročitani način, prema stavu 2. člana 28 ovog zakona;

1.16. petsto (500) do tri hiljade (3000) evra, ukoliko tokom reklamiranja hemikalija daje se pogrešan utisak o opasnostima koje one predstavljaju za ljudsko zdravlje i životnu sredinu ili o njihovoj prihvatljivosti u životnoj sredini, i one će ohrabrivati upotrebu, tretiranju ili njihovo uništenje na neadekvatan način, prema stavu 3 člana 28 ovog zakona;

1.17. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko lice će upotrebiti takvu terminologiju kao "degradirajući": "ekološko neštetno", "prijateljsko sa životnom sredinom" i "prijateljsko sa vodom" u reklamama ali takva opisana svojstva nisu istovremeno detaljno objašnjena prema stavu 4. člana 28 ovog zakona;

1.18. petsto (500) do tri hiljade (3000) evra, ukoliko dobavljač određenih opasnih supstanci i smeša, koje nisu opasne, ali koje sadrže najmanje jednu supstancu koja je klasifikovana kao opasna, nisu naglasili njegova opasna svojstva kada se reklamiraju, i njeno reklamiranje vrši se na takav način da se sakriju njene opasne osobine te supstance od korisnika i javnosti, prema stavu 5. člana 28 ovog zakona;

1.19. pet hiljade (5.000) do petnaest hiljade (15.000) evra, ukoliko proizvođači supstanci ne daju i ne obezbeđuju da razvoj testova, metoda ispitivanja i ocenjivanja rezultata ispitivanja da su u skladu sa trenutnim stanjem naučnog i tehničkog znanja, prema stavu 1 člana 29 ovog zakona;

1.20. pet hiljade (5.000) do petnaest hiljade (15.000) evra, ukoliko osoba razvija testove opasnih hemikalija, koje su zabranjene u životinjskim bićima, u skladu sa stavom 2. člana 29 ovog zakona;

1.21. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ako osoba vodi testove kod ljudi koji su zabranjeni u skladu sa stavom 3. člana 29 ovog zakona;

1.22. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ukoliko testovi za utvrđivanje svojstva supstanci i smeša se ne obavljaju u skladu sa metodama ispitivanja utvrđenim u Uredbi (EZ) br 440/2008 iz stava 1. člana 30., izuzev stav 2. člana 30 ovog zakona;

1.23. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra ako pojedini testovi nisu u skladu sa principima

DLP, lice koje podnosi izveštaje ispitivanja i ne navodi se razlog prema stavu 5. člana 30 ovog zakona;

1.24. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ako laboratorikja vrši testove i opasne hemikalije bez ispunjavanja uslova za sprovođenje GLP iz stava 2. člana 31 ovog zakona;

1.25. pet hiljade (5.000) do dvadeset hiljade (20.000) evra, ako se ne obezbeđuje Tehnička lista za bezbednos od hemikalija od strane proizvođača, uvoznika i dobavljača, prema stavu 1. člana 33 ovog zakona;

1.26. deset hiljada (10.000) do trideset hiljade (30.000) evra, ukoliko osoba ispunjava Tehničku listu za bezbednos od hemikalija, ne pruža adekvatne informacije da obavesti svoje korisnike o rizicima koje može izazvati jedna supstanca ili smeša, a ne pružaju informacije o rukovanju, skladištenju i bezbedno uništenje supstance ili smeše, prema stavu 2. člana 33 ovog zakona;

1.27. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3000) evra, ukoliko podaci Tehničke liste o bezbednosi od hemikalije ne odgovaraju podacima u Izveštaju o hemijskoj bezbednosi i sa onim iz izloženosti scenarija, prema stavu 5. člana 33 ovog zakona;

1.28. petsto (500) do hiljadu (1.000) evra, ukoliko su podaci u Tehničkoj listi o bezbednosi od hemikalija ne pojavljuju na službenim jezicima Republike Kosova, u skladu sa stavom 7. člana 33 ovog zakona;

1.29. deset hiljade (10.000) do trideset hiljade (30.000) evra, ukoliko proizvođač, izvoznik ili snabdevač ne obezbedi za primaoca ili korisnika, Tehničku listu o bezbednosi iz hemikalija i kada smeša ne ispunjava kriterijume za klasifikaciju kao opasna, prema članu 34 ovog zakona.

1.30. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko proizvođač, izvoznik ili snabdevač ne vrši osvežavanje sadržine Tehničke liste bezbednosi od hemikalija, kada je to potrebno uključujući u slučajeve kada se zabranjuje ili se ograničava proizvodnja, stavljanje na tržištu ili njihova upotreba, ne obaveštava sve korisnike, kao i ne obeležava datum izvršene izmene prema članu 36 ovog zakona;

1.31. hiljadu (1.000) do dve hiljade (2.000) evra ukoliko stručni korisnik ili trgovac ne čuva tehničku listu bezbednosi o hemikalijama, za onoliko vremena dok određene supstanca ili smeše i dalje se tretiraju i koriste na radnom mestu prema članu 37 ovog zakona.

1.32. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra ukoliko osobe koje stavljaju na tržištu opasne hemikalije ne izrade Izveštaj o bezbednosi od hemikalija, koji sadrži procenu hemijske bezbednosi u skladu sa zahtevima prema Prilogu I Poslovnika (EZ). Br.1907/2006, za svaku supstancu u samoj sebi, ili smešu, ili za jednu grupu supstanci, prema stavu 1 člana 38 ovog zakona.

1.33. hiljadu (1.000) do osam hiljade (8.000) evra ukoliko proizvođač, uvoznik supstanci i smeše ne obaveštava Ministarstvo i ne uručuje zahtev za registraciju supstanci i smeše u Ministarstvu prema članu 43 ovog zakona.

1.34. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko proizvođač-uvoznik ili korisnik koji je obavezan da dostavlja informaciju u Ministarstvu, ne dostavlja to do 31 marta tekuće godine za proizvedenu količinu, uvozne hemikalije za prethodnu godinu, prema stavu 1 člana 44 ovog zakona;

1.35. tri hiljade (3.000) do osam hiljade (8.000) evra, ukoliko proizvođač, uvoznik i korisnik ne pridržava se merama za redukovanje opasnosti iz stava 2 i 3 člana 46 ovog zakona;

1.36. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko proizvođači ili uvoznici ne informišu Ministarstvo za unesene podatke u registru hemikalija prema članu 47 ovog zakona;

1.37. hiljadu (1.000) do tri hiljade 3.000) evra, ukoliko proizvođač ili uvoznik ne vode evidenciju o opasnim hemikalijama prema članu 48 ovog zakona;

1.38. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, u koliko proizvođač – uvoznik ili korisnik opasnih hemikalija ne obaveštava Ministarstvu o upotrebi alternativnog imena opasne supstance koja se nalazi

u smešu, prema stavu 2 člana 50 ovog zakona;

1.39. tri hiljade (3.000) do osam hiljade (8.000) evra, ukoliko proizvođač - uvoznik i korisnik supstanci, smeša i proizvoda ne pridržavaju se ograničenjima i zabrani prema donetih odredbi od strane nadležnog organa prema članu 51 i 52 ovog zakona;

1.40. tri hiljade (3.000) do osam hiljade (8.000) evra, ukoliko stavljanje opasnih hemikalija na tržištu se vrši od strane osoba koja nisu snabdevana sa dozvolom za bavljenjem hemikalijama, prema stavu 1, 2, 3, i 4 člana 53 ovog zakona;

1.41. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko ne ispunjava osnovne uslove za očuvanje opasnih hemikalija u jednom objektu za skladištenje hemikalija, prema stavu 5, člana 53 ovog zakona;

1.42. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko imalac dozvole ne pridržava se uslovima o kojima je izdata dozvola za promet hemikalijama prema stavu 1, 2, 3, i 4 člana 58 ovog zakona;

1.43. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko imalac dozvole za promet opasnim hemikalijama ne vodi evidenciju o opasnim hemikalijama i ne izveštava u MSPP, prema stavu 1 člana 59 ovog zakona;

1.44. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra ukoliko supstanca ili opasna smeša ne održava i ne čuva se dobro u skladu sa vrstom opasnosti koja se može prouzrokovati od spoljnih uticaja, od strane neovlašćenih lica, ili da prouzrokuje konfuziju za sličnost sa robama opšte potrošnje, posebno sa hranom prema stavu 1 člana 60 ovog zakona;

1.45. hiljadu (1.000) do trihiljade (3.000) evra, ukoliko supstance i opasne smeše nisu jasno identifikovane tokom očuvanja u skladištima ne budu održavane odvojene od drugih robi prema stavu 4 člana 60 ovog zakona;

1.46. petsto (500) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko supstance i opasne smeše koja su snabdevena čuvaju se na posudama ili paketima koje prouzrokuju čuđenje zbog sličnosti sa paketiranjima prehrambenih proizvoda, kozmetičkih, terapijskih proizvoda ili stočnu hranu prema stavu 7 člana 60 ovog zakona;

1.47. hiljadu (1.000) do trihiljade (3.000) evra, ukoliko izvoznici i uvoznici hemikalija ili smeše iz člana 63, 64 i 65 ovog zakona ne dostavljaju Ministarstvu blagovremeno podatke o izvezenoj i uvezenoj količini hemikalija i određenih smeši, za države od kojih su uvozili ili izvozili i podatke o izvozniku i uvezniku hemikalija prema stavu 1,2 i 4 člana 65 ovog zakona;

1.48. hiljadu (1.000) do tri hiljade (3.000) evra, ukoliko izvoznik hemikalija i smeši ne dostavlja informacije Ministarstvu za potrebe nadležnog organa države na čijoj teritoriji se vrši tranzit supstance i smeše u određeno vreme prema stavu 1, člana 66 ovog zakona;

1.49. dvadeset hiljade (20.000) do trideset hiljade (30.000) evra, ukoliko osobe koje uvoze ili izvoze supstance i smeše čije korišćenje je zabranjeno u cilju zaštite ljudskog zdravlja i životne sredine prema stavu 1 i 2 člana 67 ovog zakona;

1.50. sedam hiljade (7.000) do dvadeset hiljade (20.000) evra, ukoliko se izvoze opasne hemikalije kojima rok upotrebe ističe test (6) meseci nakon izvoza ili uvoza prema stavu 3 člana 67 ovog zakona;

1.51. pet hiljade (5.000) do osam hiljade (8.000) evra, ukoliko proizvođač i uvoznik detergenata ne dobije Dozvolu za rad pre stavljanja na tržištu detergenata da ispunjava uslove iz stava 1 člana 69 i prema stavu 1 člana 70 ovog zakona;

1.52. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ukoliko ne povlači sa tržišta u određenom roku detergenat ili supstancu tenzion-aktive za koje će se zahtevati zabrana upotrebe prema stavu 2 člana 70 ovog zakona;

1.53. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ukoliko nosilac dozvole se ne pridržava uslovima u vezi čega je izdata dozvola za stavljanje detergenata na tržištu prema stavu 4 člana 71 ovog zakona;

1.54. dve hiljade (2.000) do pet hiljade (5.000) evra, ukoliko proizvođač detergenata ne čuva rezultate od obavljenih razmatranja u laboratoriji prema stavu 1 člana 74 ovog zakona;

1.55. pet hiljade (5.000) do deset hiljade (10.000) evra, ukoliko proizvođač detergenata ne drži registar komponenti koje sadrži određeni detergent i ne čuva podatke za određeno vreme i one ne objavljuje kao javne prema stavu 3 člana 74 ovog zakona;

1.56. dve hiljade (2.000) do pet hiljade (5.000) evra ukoliko proizvođač, uvoznik ili korisnik opasnih hemikalija ne imenuje/obezbeđuje stručno lice za hemikalije putem ugovora da obezbeđuje jednog fizičkog ili pravnog odgovornog lica za davanje saveta u vezi sa zakonskim pravilima i tehničkim standardima za menadžiranje hemikalijama prema stavu 1 i 2 člana 78 ovog zakona;

1.57. dve hiljade (2.000) do pet hiljade (5.000) evra, ukoliko stručno lice za hemikalije ne poseduje kvalifikaciju univerzitetskog nivoa određene struke, prema stavu 3 člana 78 ovog zakona;

1.58. tri hiljade (3.000) do deset hiljade (10.000) evra, ukoliko fizička i pravna lica ne omogućavaju inspektoru nadgledanja da bez smetnje oduzimanje beleški i potrebnih informacija ili zatraženih kao i uzoraka prema stavu 1 člana 81 i 87 ovog zakona;

2. Odgovorno lice pravnog lica će se novčano kažnjavati u vrednosti od sto (100) do hiljadu (1.000) evra, za prekršaj iz stava 1 ovog člana.

3. Lica koja krše načela tajnosti, iz stava 6, člana 49 ovog zakona i nakon završetka zaposlenja, će se novčano kazniti zbog prekršaja u vrednosti od sto (100) do hiljadu (1.000) evra.

4. Za prekršaje iz stava 1 ovog člana, pravnom licu, uporedo sa novčanom kaznom u cilju preduzimanja mera za bezbednos od hemikalija, može da im se zabrani i delatnost do pet (5) godina.

5. Za prekršaje iz stava 1 ovog člana, u cilju preduzimanja mera za bezbednos od hemikalija, odgovornom licu ili pravnom licu zabranjuje se delatnost do deset (10) godina.

POGLAVLJE XIV

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 90

Usvajanje strategije za menadžiranje hemikalija

Strategija za menadžiranje hemikalija izrađuje se od strane Ministarstva i usvaja se od Vlade.

Član 91

Usvajanje plana za bezbednos od hemikalija

Vlada Kosova predlogom Ministarstva izrađuje Nacionalni Plan bezbednosi od hemikalija u roku od četiri (4) godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 92

Usvajanje podzakonskih akata

Vlada i Ministarstvo su prinuđena da sve podzakonske akte koje proizilaze iz ovog zakona, treba doneti u roku od tri (3) godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 93

Usaglašavanje aktivnosti

Sva lica koja proizvode, vrše promet ili upotrebljavaju opasne hemikalije, usklade njihove aktivnosti sa odredbama ovog Zakona, u roku od dvanaest (12) meseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Član 94

Ukidanje

1. Stupanjem na snagu ovog Zakona, stavlja se van snage Zakon br. 02/L-116 o hemikalijama koji je proglašen Uredbom UNMIK-a br. 2008/8 i svaka druga odredba koja uređuje oblast opasnih hemikalija i koja je u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

2. Izuzetak iz stava 1 ovog člana, čini: Administrativno uputstvo 10/2010 o Tehničkoj listi bezbednosi za hemikalije i načinu njenog dopunjavanja, koja ostaje na snagu do donošenja novog akta.

Član 95

Sprovođenje administrativne procedure

Za sprovođenje ovog zakona, sprovodiće se odredbe Zakona o Administrativnoj Proceduri.

Član 96

Stupanje na smagu

Ovaj Zakon stupa na snagu petnaest (15) dana po objavljivanju u Službenom listu Republike Kosova.

Zakon Br. 04/ L-197
27. februar 2014. god.

Proglašeno Ukazom Br. DL-005-2014, dana 14.03.2014, od strane Predsednice Republike Kosova Atifete Jahjaga

